

GORIŠKA STRAŽA

Izdaja v Gorici vsako sredo opoldne do preklica, Velja za celo leto 12 L, mesečno 1 L, za inostranstvo 20 lir. Na naročila brez dopolne naročnine se ne bomo ozirali. Posamezne številke stanejo v razprodaji 20 stotink. Uredništvo: ulica Vetturini 9; uprava: ulica Vetturini 9.

Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Oglasi, katere je treba vnaprej plačati se računajo po dogovoru. — Izdaja konsorcij „Goriške Straže“. Odgovorni urednik: Roman Čej Tiska: „Narodna Tiskarna“ v Gorici, ulica Vetturini št. 9.

Kaj pa naše cerkve?

Te dni je bil pri meni naš inteligent. „Čujte,“ mi pravi. „ne morem razumeti, čemu bi bila obnova naših cerkva odvisna od milodarov. Sv. Gora se obnavlja sproti v kolikor dovoljujejo darovi, v Gorici se je popravila kapelica Brezmadežne z milodari. Zakaj se nam ne priskrbi vojna odškodnina? Milodari itak ne bodo zadostovali, da dopolnijo to, česar ne bo mogoče z vojno odškodnino dobiti.“

Bivam tu v Gorici, odkar se je pričelo z obnovo. Od začetka so se izgovarjali: Najprej moramo ljudem zidati stanovanja. Takrat je bil ta argument deloma pravilen: delavcev ni bilo, ljudje pa bres strehe. Pridite pa danes na goriški Travniki: vse hiše, vse palače so popravljene, ne za silo, z vsem razkošjem predvojnih časov, hram božji pa sredi vse te lepote stoji sam zapuščen, oskrunjen. In vendar vemo, da so ga naši predniki sezidali v čast božjo, ki mora biti postavljena nad vse drugo. In tako leže še vse cerkve goriške okolice v razvalinah.

Morda tisti, ki gospodarijo, ne vidijo nujnosti obnove cerkve sami? Odprejo naj oči in videli bodo naše ljudstvo, kako trumoma prihaja Sv. Goro in se joka nad razvalinami ljubljenega Marijinega svetišča. Tako se izraža ljudska volja! Naj odprejo ušesa in slišali bodo, kako nešteti romarji dan na dan molijo in prepevajo Mariji tam, kjer so prepevali njeno slavo že kot otroci oni sami in njihovi starši. Ali razumete ljudsko voljo? Židovski tempelj in luteranska cerkev v

Gorici sta že davno popravljena, koliko je pri nas židov, koliko je pri nas luteranov? Ali je razmerje med številom katoličanov in drugovercev tako, da nas smejo tako zapostavljati? Velika večina našega ljudstva zahteva obnovo cerkva!

Res je, žal, veliko katoličanov, katerim je usoda naših cerkva malo pri srcu, pa tudi ti znajo spoštovati naše svete tradicije in misljenje ter versko prepričanje svojih sorojakov. In proti tem stoji še ogromna večina vernega ljudstva, ki je radi zamenjarjenja svetišč v svojih najsvetejših težnjah in čutih globoko žaljeno.

Kdo je tega kriv?

..

Da to dožene in temu po možnosti odpomore, je občni zbor Svečenikov sv. Pavla izvolil odbor, kateremu predsedujem podpisani. Gre tu za najvišje dobrine našega ljudstva, ne samo za cerkvena premoženja, ne samo za zgodovinske spomenike in ne le za dokumente naše kulture! Zato pozivljam vso javnost, v prvi vrsti časopisje, naj nas podpira v našem stremljenju. Duhovne sobrate pa prosim, naj pošljejo takoj k. n. ordinariatu v Gorici točno poročilo o obnovi cerkva in podružnic, kaj se je tozadevno že storilo in doseglo, ali so že cenitve izvršene in predložene, kdo je prevzel delo, kako se izvršuje i. t. d. Kdor še ni napravil cenitve, naj to takoj, brez odloga sporoči z navedbo morebitnih vzrokov.

Doktorič.

Delovanje naših poslancev.

NAŠE ŠOLSKE VPRAŠANJE. POZNI LIŠTI ZA NAŠE DIJAKE.

Pismo poslanca Podgornika senatorju Salati.

Poslanec Podgornik je poslal senatorju Salati: načelniku osrednjega urada za nove pokrajine, to-le pismo:

Ekscelenca! Kakor sem izvedel iz listov, je bil izdan civilnim komisarjem političnih okrajev v Julijski Benečiji ukaz, da naj ne izdajajo potnih listov dijakom srednjih šol, ki bi hoteli potovati v Jugoslavijo, da tam nadaljujejo svoje študije. Ta ukaz se tče vseh dijakov brez razlike, do petega razreda.

Ta prepoved oziroma odklonitev izdajanja zahtevanih potnih listov je povzročila veliko nezadovoljstvo med jugoslovenskim prebivalstvom v deželi. Na eni strani se temu prebivalstvu brani, da pošilja svoje sinove na nadaljevanje svojih nauk v materinskem učnem jeziku, na drugi strani pa se še ni ukrenilo nič primernega in izdatnega za otvoritev srednjih šol z jugoslovenskim učnim jezikom v naravnih deželnih središčih, kjer bi se mladina jugoslovenskega prebivalstva posvetila višjim naukom.

Podpisani hoče tolmačiti zgoraj omenjeno prepoved zelo optimistiški, to je v zmislu, da kr. vlada res namerava čim prej zado- stiti željam jugoslovenskega prebivalstva v

tem oziru, in sicer že ob otvoritvi šolskega leta 1921-1922.

Da pa se pomirijo duhovi, kakor tudi da more prebivalstvo ob pravem času ukreniti potrebno, je skrajno nujno, da kr. vlada pove, kako, kedaj in kje namerava poskrbeti za to.

Dokler se tozadevni ukrep ne objavi in ga jugoslovensko ljudstvo ne prizna za zadovoljivega vsaj začasno spričo sedanjih nekoliko težavnih razmer, ni pravično, da se brani starišem, da pošiljajo svoje otroke v srednje šole v Jugoslavijo, s katero vlado se — kakor znanu — vrše pogajanja za nekako reciprociteto nauk.

Zahtevam torej, da se oznani brez odlašanja, kako, kedaj in kje se namerava poskrbeti za otvoritev srednjih šol z jugoslovenskim učnim jezikom, da se more priporočiti prebivalstvu, naj vpiše svoje otroke v bodoče zavode v deželi.

Stariši bodo to naredili zelo radi že iz gospodarskih vzrokov. Smatram pa, da tudi v tem slučaju ni upravičena prepoved izdajanja potnih listov dijakom srednjih šol, ki hočejo nadaljevati svoje nauke v Jugoslaviji, posebno pa onim, ki so bili že prejšnja leta vpisani na tamošnjih zavodih.

Potrebno je torej tudi, da se brez odlašanja preklicé tozadevna prepoved. Prosim za hitro in ugodno rešitev. Izvolite prosim. Vaša Ekscelenca, sprejeti izraze mojega največjega spoštovanja,

„PROMEZNE ZVEZE Z IDRIO.“

Interpelacija poslanca Lavrenčiča.

Poslanec Lavrenčič je poslal ministru za javna dela interpelacijo, v kateri ga vpraša, ali se namerava čim prej ukreniti potrebno za izboljšanje prometnih zvez mesta Idrije, posebno potem že projektirane ceste iz Postojne preko Bukovja in Godoviča, katera bi se zvezala s cesto Logatec Idrija na delu, ki gre po italijanskem ozemlju.

Na to interpelacijo je dobil poslanec Lavrenčič ta-le odgovor:

Tehniški oddelek generalnega civilnega komisariata za Julijsko Benečijo je že izdelal v splošnem načrt, ki se proučava, za

zgradbo ceste Postojna-Bukovje-Hrušica-Godovič.

Ukrenilo se je tudi, da se proučavanje čim bolj pospeši. Čim bo načrt odobren, bo tehniški oddelek poskrbel za izdelanje končnega načrta za cesto Bukovje-Windischgrätzova cesta, ki se smatra za bolj nujno. Pozneje se bodo pripravili načrti za cesti Postojna-Bukovje in Hrušica-Codovič.

Za končno izdelavo načrta 1. del bo treba precej časa. Izdeluje pa se načrt za cesto Col-Crni vrh-Godovič, s katero se nameravajo vzpostaviti lahke zveze z Idrijo. Načrt bo lahko odobren v kratkem, tako da se bodo tozadevna dela lahko začela v teku tega leta,

Shod pri Sv. Luciji.

V nedeljo 18. t. m. se je vršil pri Sv. Luciji, shod kmetsko-delavske zveze za tolimski okraj.

Na shodu sta govorila dr. I. Bitežnik in župnik J. Abram. Dr. B. je orisal borbo takozvanih »nižjih slojev« za gospodarsko politično in kulturno svobodo. Pomanjkanje trdne organizacije med kmetom, delavcem in delavno »inteligenco« (zlasti uradništvom) je kriva, da so narodi in ljudstva orodje predmet igre v rokah takozvanih mogočnikov »voditeljev« narodov in držav. V zvezi s tem je govoril o opravičeni borbi našega ljudstva proti italijanski vladi, ki neče spoštovati njegovih pravic. Razpravljal je o krvnem davku, avtonomiji, vinskemu davku, o kolonstvu, vojni odškodnini, šolstvu, poroti. H koncu je pozivljajl kmete in delavce, da se organizirajo v kmetsko-delavski zvezi.

Župnik I. Abram je govoril o raznih podporah, do katerih ima naše ljudstvo še vedno pravico; o jezikovnem pravu našega ljudstva pri železnici, uradih in oblasteh; o nesramnosti raznih komisij, ki prekršujejo naša krajevna imena tako, da jih ne spoznamo več; o izrabljanju vodnih sil v naši deželi; avstrijski denar, ki ga ima naše ljudstvo in naši zavodi se mora izmenjati; govoril je tudi o tem, da morajo imeti dela in kruh v naši deželi najprej domačini.

Resolucije, ki so bile predlagane so bile po zboru kmetov in delavcev sprejete

1. Ljudstvo dviga kar najodločneje glas zoper to, da bi se od njega brez odloga terjal krvni davek. Dogodki izza početka vojne so uprav našo deželo prizadeli tako kruto, kakor skoro ne nobene druge zemlje v Evropi. Še vedno je večina porušenih krajev dežele v razvalinah: in že naj se ji odtegnje najkrepkejše delavske moči z novačenjem? Vrh tega se upira zoper dejstvo, da je tuj gospodar še prav kar stiskal našim mladeničem in možem orožje v roke za boj proti Italiji, danes pa — brez predločene vzgoje — naj Italija nudi v roke orožje zoper koga drugega! Zato smatra narod na Primorskem vsiljevanje militarizma za brezobzirnost nasproti izred-

nim ranam in škodam, ki so po vojski to deželo posebe zadele, obenem pa se tako neposredno militariziranje od države, v kateri naša mladina ni bila vzgojena, popolnom upira našemu moralnemu čustvovanju.

2. Z velikim ogorčenjem protestiramo zoper poskus rušitve naše deželne avtonomije. Posebni položaj dežele in njena posebna zgodovina tirjata široko samoupravo, ako naj tukajšnje ljudstvo najde poti iz težkega kulturnega in gospodarskega položaja, v kakršnega je vrženo. Zato zahtevamo, da se spoštuje stara pravica tukajšnjega naroda, da si izbere deželne poslance, ki naj v okvirju čim širše avtonomije upravljajo deželo, kakor jo umejo upravljati domačini, ki jo poznajo. Nikakor ljudstvo ne zaupa, da jo bode upravljajl tujec, ki dežele ne pozna, brez udeležbe.

3. Zbor izraža briskim kolonom svojo bratsko solidarnost in njih boju za osvoboditev izpod kolonskega jarma.

4. Zbor pozivlja vse odločujoče činitelje, da zastavijo vse moči v to, da se izkoristitvanje vodnih sil ne izroči zasebnim kapitalistom, marveč da prevzame izrabo vodne sile goriška dežela.

5. K. vlada naj odpre slovenske srednje in kmetijske šole, da se bodo naši otroci mogli dovoljno izobraziti.

6. Vlada naj izmenja avstrijski denar ki ga imajo še naši ljudje in naše združništvo.

7. Ljudstvo dviga glas za spoštovanje domačih krajevnih imen, ki se tu glase od pamtiveka, in protestira, da bi kakšen zbor tujcev toponomastiko izvršil z namenom, zatreti domača, edino pristna slovenska krajevna imena, tako da ne bomo več poznali svojih rodnih krajev.

8. Protestiramo proti novonaloženemu vinskemu davku in posebno zahtevamo, da se dovoli vsakemu vinogradniku 3 hl. neobdačenega vina na osebo.

9. Vlada naj pospeši izplačevanje vojne odškodnine. Zbor se pridružuje k vsem zahtevam, ki so jih stavile zadruge vojnih oškodovancev po drž. poslancu dr. Podgorniku na zborovanju v Gorici, v soboto 17. t. m. Zlasti odobruje zahtevo, ki se glasi: „Popoln odpis 3% obresti, ki jih mora vojni oškodovanec plačevati hipotecnemu zavodu.“

Danes zvečer predava pri Jelenu dr. E. Besednjak: „USTAVA RUSKE REPUBLIKE“.

Vladimir Nazor — H. Hebat:

V pazinskem gradu.

Prešla sta dva dneva.

»No, kaj privijo sedaj?« vpraša komisar gasta.

»Psujemo in kolnejo, velemožni. Kričijo: Vode! Zeja jih najstrašneje muči.«

»Prokleti slovanski psi!« reče Rabatta in ukaže, da se počaka še tri dni.

Petega dne privedejo stražniki zvezane kmete v ono dvorano. Bili so sključeni, izmučeni nekateri so se komaj držali na nogah. Divji ogenj jim je gorel v očeh. Rabatta stopi v dvorano in isti hip zavre po dvoranam grozen krik.

»Prokleti krvoločneži! Zverina!« je orilo iz petdesetih grl.

»Bog te bode kaznoval, grdoba človeška!« je bobnel globoki glas župana Gortana.

»Na desko z njim!« vsklikne Rabatta. Biriči ga zvežejo, slečejo hrbet in bič je živjgal.

Gortan je ječal in rjovel. Naenkrat umolkne.

»Podpiši!« mu reče Rabatta.

Kmet ne odgovori.

»Podpiši!« reče spet komisar.

»Daj vode!« zajeclja kmet.

»Podpiši prej!«

»Bodem, dajte mi vode!«

Biriči ga dvignejo z deske. Pisar pride. Gortan vzame pero in s težko muko napravi križ na belem papirju. Stražnik mu prinese polno posodo. Kmetje so molče gledali, kako Gortan rine obraz v posodo, in poslušali, kako mu golca voda po grlu.

»Dajte tudi meni; hočem podpisati!« reče drugi, tretji, in četrti kmet.

»Vsi, torej vsi!« pričnelo kričati kmetje.

Ti nesrečni kmetje, ti mučeniki bledih lic, udrtih oči in strte volje, ožive na enkrat. Pogodbe so bile na mah podpisane. Stražniki so nosili vodo. Kmetje so se prepirali za požirek vode. Pehali so se in psovali sileč eden v drugega gorečih oči in mrkih lic. Da so jih prej odpravili, so

jih gnali stražniki k velikemu vodnjaku na dvorišču, in jih od tam po malem izpuščali iz grada. Ko so odšli ukaže gasta za- preti težka vrata.

Rabatta in kancelist se dobila sama v dvoranam.

»Kaj hočemo z Milošičem?« vpraša Rapicio.

»Nič. Ne potrebujem ga več. Prosil me bode tudi on se za kozarec vode,« odvrne komisar.

Rabatta pokliče gasta.

»Ali so odšli?«

»Župan Dobrila leži zunaj. Izgubil je pri mučenju levo oko. Niti biriči ne vedo, kako se je to zgodilo. Ne vem kaj hočem z njim.«

»Naj leži!« Jutri mora tudi on podpisati.«

»Velemožni, pozabili smo Lindarskega župana v oni temnici. Še zdaj je spodaj.«

»Privedi ga gor!«

In stari župan pride spremljan od gasta. Nesrečnež se je komaj držal na

nogah. V teh kratkih dneh se je postaral za nekoliko let. Bulji je pred se, suhih ust in debelih oči.

»Vidiš, govornik« mu pokaže Rabatta. »Vsi so podpisali do zadnjega. Manjka mi še samo tvoj podpis.«

Župan ga začudeno gleda.

»Čudiš se, župan. Poglej sam, ti si pismen človek. Kaj si se pripognil in povsil glavo. Kaj ti je?«

»Žejen sem,« šepne starec.

»Tudi ti dobiš vode, in odideš v svoje selo: samo podpiši prej. Na!« proži mu Rabatta pero.

Starček vzame pero, nasloni se z lahtom na mizo in se prične podpisovati pod dolgo vrsto imen in križcev. Pisal je počasi, stara roka je bila težka in mu je drhtela. Solza se mu je potočila iz očesa, polzela je črez obraz in kani la iz brade na podpise.

»Drži! Nesi to našemu vladarju,« reče starec in odide upognjenega hrbta in nestalnega koraka skozi odprta vrata. Konec.

SPOMENICA.

VELERODNEMU GOSPODU KOMISARJU ZA AVTONOMNE ZADEVE GORIŠKE DEŽELE

KOM. DRJU ALOJZIJU PETTARIN-U.

V imenu zastopnikov vseh zadrug oškodovancev slovenskega dela Goriške dežele se usojajo opozoriti podpisani Vaše Velerodnje na jako težak in kritičen položaj, v katerem se nahajajo danes zadruge vojnih oškodovancev.

Radi lepih obljub, s kojimi se je vsila po deželi vsled pobude Vašega Velerodnja propaganda za ustanavljanje zadrug vojnih oškodovancev, je misel združevanja v takih zadrugah zadobila v kratkem času velik razmah, tako da je danes ustanovljenih nad 40 zadrug v slovenskem delu dežele.

Obljubljalo se je: da bodo imele zadruge, ki jih ustanavlja deželni komisariat, absolutno prednost pri redovanju vseh oškodovinskih zadev pri oblastih, da se financirajo zadruge pred konkordatom z 80%, a po konkordatu s 100%.

da se bo sklepanje konkordatov pospešilo tako, da bo vsaka stranka kmalu po pričetku vzpostavljanja vedela in znala, koliko vojne odškodnine ji država plača,

da se bo zahtevala vknjižba le v izjemnih slučajih,

da se bodo likvidirali posamezni obroki zadrugam točno, da ne bo zastoj v izvrševanju stavbenih del.

Mi vsi smo tem obljubam verjeli, ker se prihajale od deželne komisarijata, a danes smo mi vsi in je vse naše ljudstvo v deželi razočarano, ker se obljube ne izpolnjujejo.

O kaki absolutni prednosti, ki naj bi jih zadruge celo po nekem vladnem odloku imele, ni govora, kajti že pri ustanavljanju zadrug so se delale vse mogoče ovire, tako da je poteklo po več mesecev, preden se je ustanovitev posameznih zadrug odobrila. Nakazovanje prvih predumov je trajalo tudi po več mesecev in izplačevanje nadaljnih obrokov je skoro izostalo, tako da so ostali vojni oškodovanci, ki so začeli z gradnjo svojih stavb s prvim brokom, na cedilu in da nastopa povsod hudi zastoj v izvrševanju del.

Vsled vedno novih odredb in odlokov danes sploh nikdo ne ve, s koliko odstotki se bodo zadruge financirale, a po najnovejši okrožnici zemljiško-kreditnega zavoda v Gorici bi ne mogle dobiti zadruge več ko 80%, a pod jako težkimi, skoro neizvedljivimi pogoji 100%, medtem ko imajo stavbene zadruge (Cooperative di lavoro) najboljše ugodnosti in veliko prednost pred zadrugami voj. ošk.

Od vseh že ustanovljenih zadrug se ni dosegel niti en konkordat, medtem ko so zasebniki in zlasti gotovi pretežirani avvocati dosegli že nebroj konkordatov v slučajih, ko so bile njih prošnje vložene 2-3 mesece pozneje kakor prošnje od zadrug voj. ošk.

Radi počasnega reševanja zahtev vojnih oškodovancev, radi zastoj v izvrševanju stavbenih del, ker se predumi točno ne izplačujejo v taki meri, kakor je bilo obljubljen, radi brezposelnosti, ki preti, da postane splošna v deželi, radi nejasnosti glede financiranja zadrug in ker se konkordati ne sklepajo,

nadalje ker se zdi, da »piccoli irresponsabili« iz gotovih razlogov zavirajo razvoj zadrug in dajajo prednost zasebnikom in stavbenim zadrugam, smo danes na nejasnem in negotovem, naj se li zadruge vojnih oškodovancev še vzdržujejo ali naj se razpuste in ali naj ljudstvu svetujemo, da se v zadevah vojne odškodnine obrača neposredno na izvestne posredovalce in na stavbene zadruge, da pride čimprej in pod boljšimi pogoji do vojne odškodnine.

V zadnjem času je deželni zemljiško-kreditni zavod nakazal zadrugam vojnih oškodovancev res precejšnje vsote denarja, a financiranje gre le do 50% predvidevane odškodnine brez vknjižbe, do čim se zahteva za nadaljno izplačilo do 90%, t. j. za 40% vknjižba.

Z ozirom na obljube in razna zagotovila bodisi od strani zastopnikov deželne uprave, bodisi od vladne strani bi bilo pravično in tudi povsem utemeljeno, da se našim zadrugam izplačajo vsaj 80%ni predumi brez vsake vknjižbe, kajti le s tem zneskom je mogoče dovršiti vzpostavljena dela pri stavbah v toliki meri, da si stranke za silo uredijo v njih stanovanje.

Zahteva po vknjižbi povzroča velikansko razburjanje v deželi. Vsled nje se tudi obnovitveno delo neprimerno zavlačuje na veliko škodo že tako težko tepe nega in do črna izmozganega ljudstva.

Ozira se na to, bo treba primerno ukreniti, da se tozadevni predpisi napram zadrugam vojnih oškodovancev izpremenijo v toliko, da bodo dobivale 80%ne predume brez vknjižbe.

Dalje je vprašanje roka plačevanja 3%nih obresti za predume tako pereče, ker je združeno tudi z vknjižbo, da je treba tudi v tem oziru spraviti zadevo čimprej na čisto. Kakor nam je znano, je sicer deželni zemljiško-kreditni zavod izdal od svoje strani izjavo, da bo zahteval le 18 mesecev označene obresti, toda od strani vlade, ki je končno merodajna, pa ni nikake točne odredbe glede tega.

Treba bo tudi v tem oziru posredovanja pri osrednjih uradih v Rimu, da rešijo to vprašanje čimprej v označenem snišlu.

Usojamo se tudi obvestiti Vaše Velerodnje, da izkušnje, ki jih imajo zadruge z deželnim uradom za zadruge vojnih oškodovancev, nam vsiljujejo mnenje, da je treba tam gotovih preuredb. Zdi se, da osobe, ki je sedaj tam nastavljeno, ne odgovarja v potrebni meri nalogam, in da bi se z istim številom uradništva, sposobnega za delo, doseglo mnogo več in v hitrejšem roku. Dogaja se, da morajo naše zadruge trpeti škodo ravno vsled tega, ker imajo opraviti z ljudmi, ki se jim sicer ne more odrejati dobra volja, a ne poznajo v zadostni meri razmer v ureditvi zasebnega in javnega življenja v naši deželi, posebno pa ne gospodarskih razmer našega ljudstva.

Ker smo imeli in imamo še zaupanje v besede in obljube Vašega Velerodnja in Njegove Ekselence ministra Rainerija, prosimo, da blagovoli Vaše Velerodnje posredovati v smislu navedenih točk pri osrednji vladi in nam dati po možnosti jasne in točne odgovore na sledeča vprašanja:

1. Zakaj so izgubile zadruge obljubljeno prednost in se njihove zadeve rešujejo skoro v absolutnem zapostavljenem?

2. Zakaj imajo stavbene zadruge prednost pred zadrugami vojnih oškodovancev?

3. Zakaj se zavlačuje financiranje zadrug s tem, da se predumi ne plačujejo točno?

4. Zakaj se ne sklepajo konkordati?

5. Kaj misli deželni komisariat ukreniti, da se kritični položaj zadrug izboljša?

6. Ali namerava posredovati Vaše Velerodnje pri ministrstvu za osvobodene kraje, da izpremeni glede naših zadrug vojnih oškodovancev predpise glede vknjižbe in da se določi z dekretom rok za plačevanje obresti?

7. Ali namerava Vaše Velerodnje kaj ukreniti, da se osrednji urad zadrug vojnih oškodovancev tako preuredi, da bo res mogel v polni meri vršiti svoje veljavne naloge pri vzpostavljanju naše razdejane dežele?

Gorica, dne 8. septembra 1921.

Slede podpisi.

Slovensko - italijanski manifestacijski shod.

Shod. Medno se nam predbaciva, da smo irendenti, ako si dovolimo kako opazko proti sedanjim razmeram. Lepo uspeli shod ki se je vršil te dni v Gorici »Pri pošti« dokazuje, da se strinjajo trezni elementi ene in druge tuzemske narodnosti v marsikateri točki. V polnem sporazumu zastopnikov slovenskih in italijanskih gospodarskih organizacij se je po raznih govornikih ožigosalo postopanje vlade in njenih organov v za nas veljavni zadevi vojne odškodnine. Govorili so izmed Italijanov inž. Ribi (zveza obrtnikov), župan Cosolo, izmed Slovencev posl. dr. Podgornik (župansko zvezo in zadruge vojnih oškodovancev), dr. Bitežnik (Goriška zveza), Doktorič (Stavbeni odsek Goriške zveze). Sprejete so bile resolucije, ki se bodo predložile vladi v posebni spomenici, ki jo ima izdelati odbor sestojec iz pooblaščenec 5 italijanskih korporacij in zastopnikov Županske zveze, Zadrug vojnih oškodovancev, Goriške zveze, Slov. kmet. društva in Stavbenega odseka Goriške zveze.

Izmed zahtev, ki so se stavile, so najvažnejše:

1.) Sklepanje konkordatov naj se pospeši;

2.) vojna odškodnina naj se izplača najmanj oškodovancu brez vsake obremenitve do 100%;

3.) Naj se določi kotichek, s katerim se ima množiti svota predvojnne škode, vsaj 6 mesecev vnaprej;

4.) zahteva se popoln odpis 3% obresti, ki jih vojni oškodovanec mora plačati pri vojno odškodnino likvidujočih zavodih;

5.) Rok za vlaganje prošenj naj se podaljša do 31. decembra 21 leta. Obenem tudi gole prijave brez dokumentov, ki naj se dovolijo vlagati do omenjenega dne se smejo predložiti tekom razprave za ugotovitev vojne odškodnine.

6.) Poskrbi naj se za zadostno število slovenske zmožnih uradnikov pri prizadetih zavodih.

7.) Vlada naj poskrbi, da se ustanovi komisija, ki naj revidira vsa na račun vojne odškodnine po vojaškem geniju in tehničnem oddelku izvršena dela.

V soboto popoldne je došlo nekaj novih poslušalcev; posebno treba omeniti akademike iz Trsta, ki so prišli nalašč radi tečaja v Gorico. Ob 9h predp. je začel g. prof. Birska s svojim predavanjem: »Ideje narodov«. Debata je bila še živahnejša kot ona prejšnji dan.

Popoldne se je število poslušalcev spet pomnožilo. Najprej je nastopil Josip Pavlin s predavanjem: »Dijaštvo in javno delovanje«, kjer je lepo reševal dijaško vprašanje v razmerju do javnosti. Za njim je predaval Rasto Nemeč: »Kaj je življenje?« Predavane je bilo sprejeto z aplavzom in je bilo edino brez debate. Kot zadnji je nastopil slikar Čargo z zaključnim govorom. Rihard Jakopič in Ivan Grohar. Predavanje je izredno učinkovalo po svoji temeljitosti in vernosti.

Po predavanju se je razvila kratka debata nakar so se vsi poslušalci razšli z zavestjo, da so s prvim nastopom zadovoljni in z upanjem na skorajšnje svidenje pri zopetnem tečaju. Tudi je marsikdo izrazil željo, da bi akad. fer. društvo vsa ta predavanja ponatisnilo v posebni brošurici, kot spomin na prvi nastop.

S prosvetnim tečajem je »Adrija« pokazala, da ne spi, ampak neumorno deluje, čeravno tiho tiho. In če bo tudi med šolskim letom še naprej tako delovala, smemo upati, da se vrnejo za božične počitnice bogati, in da se spet snidemo pri še večjem prosvetnem tečaju.

Odbor gorinavedenih zastopnikov raznih organizacij naj bo stalni agitacijski odbor za vse zadeve vojne odškodnine.

Sklenilo se je tudi, da se priredi v Gorici, v najkrajšem času slovensko-italijanski shod, z dnevnim redom:

»Vojna odškodnina.«

Zakaj nam je treba šol?

Stopiš v kmečko hišo. »Koliko vas pa je?« — »Drobiža je pri nas dovolj: štiri fantje, dve dekleti! Za kmeta nikoli preveč.« — Kaj pa bo z njimi? — Enega fanta bi rad dal v kmetijsko šolo; brihten je, pa za dom skrbi. A slovenske kmetijske šole ni več. Najmlajši bi rad študiral in naša mati bi tudi rada imela gospoda. A kam naj ga dam, ko ni slovenske šole v Gorici? Starejša dekle bi imelo veselje za učiteljski stan; pa je spet vse zastoj, ker ni učiteljska. Tako bodo vsi doma; posestvo je majhno, kaj bom z njimi. Če se kaj ne prearedi, bo težko.

Takole je danes: Naše srednje šole v Gorici so zaprte, učiteljskih ni več, kmetijske šole ni, strokovnih šol za mizarje, krojače in druge obrtnike ni — in tako je stotinam kmetijskih in delavskih sinov zaprta pot do izobrazbe in zaslužka. Šol nam je treba zato, da bodo mogli naši ljudje preskrbeti svojim sinovom izobrazbo in kruh!

SHOD

»Kmetijske delavske zveze« v Kamnjah.

Kmetijsko-delavska zveza za ajdovski okraj je priredila dne 18. t. m. v Kamnjah lepo uspeli shod za odnoto župnijo. Po poročilu večih govornikov in debati udeležencev, so zborovalci soglasno sprejeli na predlog predsednika K. B. Z. Ivana Bajca sledeče resolucije:

1. Ugovarjamo proti novonaloženemu vinskemu davku, ker itak ne bo imela javnost od njega nikake koristi in se bo le uradništvo za par mest pomnožilo ter zahtevamo dovoljenja za 3 hl. neobdavčenega vina na vsako osebo v vinogradniškem gospodarstvu.

2. Iz kulturno-gospodarskega vidika zahtevamo čim širšo samoupravo dežele.

3. Odpravljaj naj se krvni davek sploh, vojaštvo naj se le v toliko vzdržuje, v kolikor zahteva javna varnost; prav posebni oziri naše dežele pa zahtevajo, da se opusti vsako vsiljevanja militarizma v do kosti izmozgani Primorski.

4. Čut pravičnosti zahteva, da se domača krajevna imena spoštujejo, vpoštevajo in ohranijo.

5. Izrabo vodnih sil naj prevzame goriška dežela in naj se te ne prepuščajo kapitalizmu.

6. Izražamo bratsko solidarnost briskim kolonom v njih boju za osvoboditev izpod kolonskega jarma.

7. Kr. vlada se poziva, da odpre s prihodnjim šol. letom slovenske srednje in kmetijske šole, da vpoštevajo v odmeri davka vremenske nezdode, ter da izmenja denar, ki je osfal deloma po krivdi uradništva med narodom.

Izredni občni zbor Goriške zveze.

(13. sept. 1921). Po običajnih formalnostih je podal predsednik Vuk poročilo o delovanju Zveze po zadnjem občnem zboru. Iz tega je bilo povzeto, da je prišlo novo življenje v to našo najvažnejšo gospodarsko ustanovo. Pristopilo je tudi 16 novih zadrug, tako da je sedaj včlanjenih 118. Urejevanje po vojni hudo prizadetih članic lepo napreduje. Razen nekterih malo številnih hranilnice so mogle že vse zopet pričeti s svojim rednim poslovanjem. Pri ustanovitvi raznih komsumnih društev je Zveza aktivno sodelovala. Združila je dosedaj tudi 9 stavbenih zadrug v Stavbeni odsek, da odločno sodeluje pri obnovi naše dežele. Za zamenjavo denarja so se zainteresirali naši poslanci, ministerstva in v posebni avdienci minister Raineri. Sledil je nato referat dr. Bitežnika o premembi pravil. Z ozirom na to, da pričakujemo v kratkem novi zadržni zakon, se je Zbor omejil le na najnujnejše premembe, ki bodo koj po vpisu v zadržni register vsem članicam, ki se niso udeležile Zbora, naznanjene. Sprejet je bil tudi predlog, da se Zveza odslej imenuje: »Zadržna zveza v Gorici, vpisana zadruge z omejenim jamstvom«.

Tajnik Doktorič je nato podal razne misli o blagovnem prometu, ki so vzbudile živahno debato, končno je podal načrt o podrobni organizaciji številnih zadrug po njihovih strokah. Goriška zveza je bila do sedaj faktično le centrala kreditnih zadrug, ko ima vendar včlanjenih tudi lepo število, polovico članic, drugovrstnih ustanov. Pri zaključku lepo vsepelega zborovanja, se je le to obžalovalo, da se je občnega zbora udeležilo razmeroma malo članic, medtem ko se je pričakovalo veliko več zanimanja.

V nedeljo velika narodna veselica v Ribemberku.

Dantejev večer v Gorici.

Dantejevo slavnost, ki jo je priredil v sredo dne 14. sept. klub kršč. socialistov, so številno obiskali rojaki iz mesta in okolice. Predavatelj je v globoko zasnovanem govoru naslikal dobo, v kateri je živel Dante, in težke politične in socialne boje, ki so pretresali njegovo domovino. Na tem mračnem ozadju je narisal orjaško postavo Danteja. V pretresljivih besedah nam je pokazal, kako se je v mukah brezupne ljubezni do Beatrice bril pesnik s svojo dušo, a iz zablod mladosti se je vedno zopet vračal nazaj k Bogu in v teh silnih duševnih bojih se je porodila čista, vzvišena poezija, ki je ovekovečila njegovo ime. Predavatelj je ocenil vrednost Dantejevih del in njegovih filozofskih spisov, raztolmačil je miselnost zgradbo Dantejevega največjega dela »Divina Commedia«. V čudovito lepem in uglaženem prevodu Otona Župančiča smo uživali globoko lepoto Dantejeve pesmi. Končno je predavatelj zastavil vprašanje, zakaj se vsa ljudstva moderne časa klanjajo pred Dantejevim duhom. Predvsem zato, ker se je v peklu zadnjih let vzbudilo v človeštvu neutušeno kopnenje po notranji sreči, harmoniji, po duhovni enoti. V težkih preizkušnjah svoje dobe in svojega življenja je Dante oblikoval ideal plemenitega človeka — in to je večna luč, ki lije že 600 let iz Dantejeve roke na vse, ki so žejni lepote in resnice in tudi na nas, uboge in teptane.

Prosvetni tečaj akad. fer. društva »Adrija«.

Mlade duše so zahrepenele po novem življenju, po novem delu. Vedó pa, da je delo tem uspešnejše, čim več je delavcev. Ne samo akademiki, ne samo dijaki, tudi drugi imajo pravico do življenja. A prvim je vrhutega dana še naloga, sveta dolžnost, da pokažejo na pravo življenje. Zato so si rekli: »Dajmo od svojega znanja nekaj tudi tistim ki ga imajo le malo ali nič.« In so res šli in začeli govoriti.

Majhen je bil prvi poskus; a vedeli smo vsi, da je že po naravi vsak začetek majhen. Glavno pa je bilo pri tem le to, da so začeli; nadaljevanje se bo že samo ob sebi večalo. V petek in soboto so prvič stopili na oder in govorili. Iz daljne Idrije in Trsta so prihiteli dijaki, prišlo je učiteljstvo in srednješolska mladina goriška.

V petek popoldne je pozdravil predsednik društva vse navzoče, posebej še tovariše iz Idrije. Po pozdravnem govoru je predaval Rado Bednarik: »Socializem in družba«. Kdor je slišal to predavanje, je moral brezdvomno priznati, da je govornik na tem polju doma. Predavanju je sledila živahna debata, katere se je udeležil med drugimi tudi g. prof. Birska, kot starešina društva. Radi dolgotrajne debate se tega dne ni vršilo nobeno predavanje več.

Dobroznana gostilna
na Kornu št. 8

Jožef in Pavla Kamenšček

Postrežba z dobrimi mrzlimi in gorkimi jedili in z izvrstnim vinom.

PRODAJALKA z večletno prakso v mešani trgovini dobro klasificirana moč se sprejme takoj **Podlogar & Petelin** Sv. Peter na Krasu.

Štedilnike,

ljubljanskega sistema, za vzdiranje, izdelujem in imam v zalogi. — Izdelovalnica štedilnikov **KRANJEC LUDOVIK**, Trnovo pri Bistrici.

PRODAJALKA, storejšo, izvežbano v manufakturni stroki, z dobrimi referencami sprejme

Vinko Šket, manufakturna trgovina, Il. Bistrica.

ISČE SE DRUŽABNIK za trgovino mešanega blaga na deželi na prometnem kraju. Prednost imajo samo dobro izvežbani trgovci. Pomudbe pod »Takoj« na upravo lista.

FOTOGRAF ANT. JERKIČ

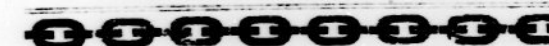
Gorica, Vrtna ulica (Corso Verdi) št. 36. Trst, Via Roma 24.

Se priporoča svojim sorojakom:

Nova hnjiga za stavbenike

ing. **JAROSLAV FOERSTER**
Ojačen Beton

Izračunavanje konstrukcij za visoke stavbe iz ojačenega in neojačenega betona cena Lit. 8.—. Dobiva se v Knjigarni K. T. D. Gorica, Montova hiša.

Domača tvrdka EVGEN RAJER

Gorica, Šolska ulica 8

priporoča svojo zalogo pristnih domačih in tujih

vin, žganja, likerjev itd.

Postrežba točna - Cene zmerne.

Gostilna :-: :-:

pri „BELEM ZAJCU“

v Gorici

Shajališče okoličanov in meščanov. Postrežba s svežimi domačimi, mrzlimi in gorkimi jedili ter z izvrstnim vipavcem, bricem in s črmino.

Za obilen obisk se priporoča **JOS MOLAR**, restavrater.

Knjigarna Kat. Tisk. društva

:: GORICA ::
MONTOVA HIŠA

Bogata zaloga papirja in vseh pisarniških potrebščin. **Slovenske** leposlovne, mašne in šolske knjige vedno v veliki izbori. Velika izbor nabornih in drugih slik v okvirjih in brez okvirjev. Pomnoževalne aparate „Hektograf“. Prozorne papirje za načrte in papir (Lichtpaus) za stavbene mojstre, tuši iz tovarne Günther Wagner, svinčniki Koh-i-nor in drugi iz tovarne Hardtmuth, vse v bogati izbori, cene brez konkurence. — Prodaja na drobno in na debelo. — Sprejemamo naročila pečatov.

Trgovina v ulici Carducci 2.

Dijak šestošolec želi s pričetkom prihodnjega šolskega leta dobiti stanovanje s hrano in podučevali ponudbe pod imenom „dijak“ na naslov upravnništva.

Sprejme se dijakinja boljše družine na stanovanje in hrano. Naslov pove uredništvo „Goriške straže“.

Pozor! Sreberne krone imajo zopet večjo vrednost. Plačujem po najvišjih cenah. J. ŠULIGOI, urar Gorica, Gosposka ul. 19.

Na prodaj je Hiša v Mariboru.

v sredini mesta, blizu kolodvora, dvenadstropna, z devetimi stanovanji, električna napeljava.

Naslov pri upravnistvu „Goriške straže“.

Komen 13. sept. 1921.

Zavarovalni družbi **«CROATIA»** podružnica v Trstu za kulantno izplačano odškodnino za škodo na stavbi in premičninah zavarovanih pri tej zavarovalnici izrazujem z tem javno priznanje.

UMEK MIROSLAV, m. p.
Komen hštev. 121.

VABILO

na

rednemu občnemu zboru

kmetijske hranilnice in posojilnice v PRVAČINI, reg. zad. z neomejeno zavezo, ki se vrši

v nedeljo 16. okt. 1921 ob 3. pop. v župnišču.

DNEVNI RED:

1. Poročilo načelstva in nadzorstva. — 2. Odobritev računskih sklepov za leta 1914-20. — 3. Volitev načelstva in nadzorstva. — Slučajnosti.

PRIMOŽIČ
za načelnika.

NA PRODAJ je na novo popravljena hiša z vrtom in dvoriščem 5 minut iz mesta. Naslov pove uprava lista.

Naznanilo.

Naznanjam slavnemu občinstvu, da sem jaz **Josipina Plesničar**, dobro poznana kot samostojna gostilničarka pred vojno, sedaj **prevzela gostilno v Attemsovi palači na Korn-u**, (pri Gorjancu) v svojo last in se tem potom najtopleje priporočam za obilen obisk. Za dobro postrežbo z jedmi in pijačo jamčim po zmirnih cenah v zadovoljstvo obiskovalcev.

JOSIPINA PLESNIČAR,
gostilničarka.

BRIVNICA

Ludvik Coter Gorica, na Travniku št. 17 (Piazza Grande) se priporoča slav. občinstvu.

„Croatia“

zavarovalna zadruga v Zagrebu. Podružnica v Trstu, ulica Lavatoio št. 1. II. nadstropje. Ustanovljena leta 1884. — Sprejema in zavaruje proti škodi po požaru in streli poslopja, pohištvo, gospodarsko orodje, poljske in vinogradniške pridelke, seno, slamo, živino, zaloge, po najugodnejših pogojih.

Vsa natančnejša pojasnila dajejo krajevni zastopniki in podružnica v Trstu, ulica Lavatoio, št. 1. II.

Franc Kralj,

odlikovana tovarna kisa v Gorici,
Kapucinska ulica 9,

se priporoča vsem starim in novim odjemalcem z vsakovrstnim kisom po konkurenčnih cenah. Pošilja po železnici in na dom.

UČENKO z primerno šolsko izobrazbo, poštenih štarišev išče za takojšnji nastop.

Vinko Šket,
manufakturna trgovina, Il. Bistrica.

GOSPODIČNA

išče službe kot blagajničarka ali poslovodkinja v trgovino z mešanim blagom, ali v glavno tobačno zalogo, katero je vodila že pod imenom samostojno. Naslov pove uprava „Goriške Straže“.

čeno, bi bila gotovo do cela pogorela. Brez strehe, hrane in obleke gledajo obupno ti reveži v obraz bližujoči se zimi. Jedina uteha so jim usmiljeva srca, katera jim obilo nakloni dobri Bog.

Iz drugih listov.

1. **Vojna služba.** »Pučki prijatelj« pri naša članek »Zakaj smo proti krvnemu davku«. V tem članku povdarja, da je danes planilo stotero aktualnih vprašanj na nas, na katere je treba dati našim zastopnikom takojšnjega odgovora in sicer odgovora v onem zmislu, ki ga zahteva ljudstvo. Tedaj ni čas, da bi sklicevali šele sestanke zaupnikov, ker bi se ti sestanki na ta način nikoli ne končali. Treba je, da imamo zato točno izdelan program, odobren od zaupnikov, celega našega naroda, kateri program naj bo temelj našemu političnemu delu, toliko po edincev kolikor celote, toliko na zunaj kot na znotraj. — Nato objavlja »Pučki prijatelj« članek iz predzadnje »Goriške Straže« o krvnem davku in zaključuje: »Če bi imeli program, bi stalo v njem: Naše ljudstvo v teh pokrajinah odklanja vojno službo kot neznosno, nečloveško in nekulturno žrtev« in naši zastopniki bi vedeli, kaj jim je storiti, ko bi prišlo to vprašanje na dnevni red.

1. **Katoliški list »Journal de Debats«** o papeževem pismu: »To pismo ima tolik pomen za razmerje med Italijani in Slovanci v Julijski Benečiji in za odnose med Italijo in sveto stolico, da ga ne moremo prezreti. Papež obsoja v tem pismu z živahnostjo in energijo, ki nas preseneča, a e zelo upravičena, razmere, v katerih se nahaja slovensko in hrvatsko duhovništvo v Trstu in v Istri radi fašistovskih nasilstev. Papeška beseda ni pretirana. Ona izpoveduje natančno resnico, kakor udi, da so ljudje zelo slabih namenov kruto preganjali duhovnike, ki imajo druge trivde, kakor da so iste narodnosti in govore isti jezik kakor verniki. Ti duhovniki, ki ljubijo in branijo ljudstvo, katero jim e bilo izročeno od zakonitega cerkvenega oblastva, so postali žrtev krvavih surovosti in vsakovrstnih žalitev«.

Politični pregled.

= **Gornješlezjsko vprašanje** je boj proti ojačenju franoskega gospodarskega imperializma. Poljska je odvisna od rancije in za to bi zadobila Francija, ko pride Gornja Šlezija k Poljski preveč pliva na gornješlezjsko industrijo. Ta industrija je primarno premogokopna, sedajno železna, za katero poslednjo pa morajo surovine uvažati, največ iz vedije. Gornješlezjska premogokopna železna industrija je v rokah 5 nemških plemenitaških familij, to so knez onnersmark, knez Hohelohe, grof challgotsch, grof Ballestrem in knez less, ki so neomejeni gospodarji gornje-ezikega gospodarskega življenja. Njim bilo težko pridobiti si podporo Anglije, je že zaradi Porenja dovolj ljubosumna rastočo gospodarsko in vojno moč ancije.

= **Madžarsko** pri izvajanju trianon-ke pogodbe očividno škrti Anglija. Seda niso temu vzrok oostoljubne prirevte lažarske družbe anoleškimi zastopkom, ampak vzroki so globlji. Angleški pital je nakupil madžarski podonavski ovni park, kaipada potom akcij parodnega društva in si zadobil dominant-zicijo v lastništvu pečuskega premo-kopa, za to so morali na vrat na s izprazniti Baranjo, dočim se Angle-n z izpraznitvijo Zapadne Ogrske prav in ne mudi.

= **Albanija**. Na jugu ne more Albanija ti do ravnotežja. Jugoslavija, Grčija in lija skušajo priti tam do političnega in podarskega upliva, a vse zaman. Tudi Albaniji se je pojavil angleški kapital za ploatacijo albanskega priradnega botva in za to je gotovo, da albansko ašanje ne pride do rešitve, dokler ne de Anglija prilike in povoda, da ga ično uredi.

= **Avstrija** uživa protekcijo Italije in ncije. Italija ne vleče z Avstrijo samo olitičnega nasprotva proti Jugoslaviji, pak ker rabi avstrijsko industrijo in les-trgovino. V avstrijski lesni industriji je ženo mnogo italijanskega kapitala.

= **Zveza narodov** zboruje. Zelo vasklep je ustanovitev mednarodnega iodišča. To razsodišče bi imelo reš k pomen, že bi bila zveza »narodov-zveza narodov in bi se ne oboroževali ektorji te zveze do zob.

= **Armenijo** nameravajo napraviti oostojno državo, ki bo neodvisna od ike.

= **Mala Azija**. To pot so zopet Grki niko nazadovali. Po zadnjih poročilih i bojišču mir.

= **Čehoslovaki** je Rusija dovolila i dobneosti in vsestransko pomoč pri

pošiljanju darov za žrtve lakote v Rusijo in ji bo splošno šla na roko. — Masaryk bo obiskal vsa večja mesta čehoslovaške republike. Kjer je bil dozdaj, so ga povsodi z navdušenjem sprejeli.

= **Mažari** delajo z ujetniki, ki so jih dobili v Zapadni Ogerski zelo grdo. Pretepajo jih in polnaje mečeje v zapore. Ententa gleda svoje ljubljence, ko ji gre za dobičke.

Domače vesti.

+ **Zločin na našem ljudstvu**. Pod tem naslovom smo zadnjič prinesli tudi poročilo o Laharnarju, podžupanu na Št. Viški gori (Prapotno), ki so ga ovadili orožniki, da jih je psoval z raznimi grdimi besedami, ko jih je le opomnil, da so hruške, ki so jih tresli, njegove in naj vprašajo njega, če jih hočejo dobiti. Dne 17. t. m. je bila razprava pred sodiščem v Cerknem in je bil Laharnar oproščen. Iz tega sledi, da Laharnar ni govoril besed, ki jih navaja ovadba in je bila tedaj ovadba orožnikov nevtemeljena, zlagana.

+ **Stavbene zadruge** pridružene Goriške zveze so vabljenje, da pošljejo svoje zastopnike na sestanek, ki se vrši četrtek 22. t. m. ob 4 pop. pri Jelenu. Dobrodošli so tudi zastopniki drugih naših stavnih zadrug kot gostje. Stavbeni odsek Goriške zveze.

+ **Pogreša se** že en mesec Anton Gožnjek iz Matajurja, fara Slovenski sv. Peter, Benečija. Fant, ki je 17 let star, je srednje velikosti, bledega, suhega obraza, nosi jopo iz vojaškega blaga in slamnat klobuk. Sodijo, da se nahaja kje na Kobariškem, Tolminskem ali sploh na Goriškem. Kdor bi vedel zanj, je lepo naprošen, da to takoj sporoči očetu: Andreju Gožnjaku, Matajur št. 217, p. Sovodnje (Savogna), prov. Udine. Posebno so naprošeni č. gospodje duhovniki, da poizvejo, če se nahaja morda fant v njih farah in da blagovolijo to sporočiti očetu.

+ **Brestovica**. Hud udarec je zadel tukajšnje okolico. 14. t. m. preminula je Ivana Antonič — babica po poklicu. Dobila je prepil pri porodu; (nesrečne barake!) vsled tega jo je prijel krč, ki jo je v silnih bolečinah uropal iz naše srede. Matere so imele v njo popolno zaupanje, ker je bila izkušena, poleg tega je bila plemenitega značaja. Zapušča 8 neprekrbljenih otrok med temi zdravega novorojenčka. — N. v. m. p.

+ **Zgubljeno**. Nekdo je zgubil pištolo Brownig-Original caliber 7.65 m/m in sicer v soboto 10. t. m. na Solkanski cesti od Fonove gostilne do pokopališča med 4. in 5. uro popoldne. — Pošten najditelj je naprošen, da jo odda v upravnistvo »Goriške Straže« proti imenitni nagradi.

— **Vojsčica**. Na Krasu razsaja suša, kakoršne ni bilo že davno. Ako je visoka vlada že pred meseci prenehala s takozvanimi »ubežnimi podporami«, ki so bile pa zelo redko podeljene, je skrajni čas, da se začne vsaj s plačevanjem vojne odškodnine. — Na Vojsčici bo v nedeljo, dne 25. sept. sv. birmna.

+ **Ajševica**. V nedeljo 25. t. m. priredi tukajšnja mladina veliko narodno slavnost s zelo obširnim vsprejedom. Sodelovala bodo tudi druga društva. Mladina vabi slavno občinstvo, da se v velikem številu udeleži te prve slavnosti na Ajševici. Veselica se vrši na Ajševici, na vrtu g. Komel-a Valentina ob 3. uri.

+ **Slavnost v Štandrežu**. Pretečeno nedeljo se je vršila lepa slavnost v Štandrežu pri Gorici, ki ni zaostajala za drugimi slavnostmi, ki so se vršile po naši deželi, igrali so Finžgarjevo »Verigo« z lepim uspehom, slavnostni govor je imel dr. Besednjak. Več prihodnjik.

+ **Rihemberk**. O priliki semnja na bendimsko kvaterno 25. sept. bo po drugi maši ob 11. uri dopoldne se bode vršil velik javen ljudski shod na dvorišču »Hran. in posojilnice«. Na shodu govorita g. dr. Besednjak glavni urednik »Edinosti« in g. dr. Bitežnik iz Gorice. Vabljeni so vsi bližnji sosede, posebno pa Prvačana, Dornberg in Dol. Branica. Ker je ta shod velike gospodarske in politične važnosti, se pričakuje obilne udeležbe.

+ **Učiteljske v Tolminu**. Vsled nepričakovanih razlogov se bodo prestemni in sprejemni izpiti na tuk. slovenskem učiteljsku pričeli namesto 21. šele 26. t. m.

+ **Kozana**. Umrli je 19 letni Princič Anton. po kratki in mučni bolezni, mladenci tihga in mirnega značaja in član »Bralnega društva«. Bil je priljubljen pri vseh vaščanih, kar je pokazala obilna udeležba pri pogrebu. N. p. v. m.

+ **Vojnim invalidom Tolminskega okraja!** Podružnica zveze vojnih invalidov v Tolminu naznanja vsem tistim vojnim invalidom, kateri ne morejo sami potovati vsled rane ali bolezni na zdr. komisijo v Gorico ali v Trst. Da se v najkrajšem času zbere v naši pisarni, da bodo prišli pred zdr. komisijo v Tolmin. Vpoštev pridejo sami težki invalidi.

Vodstvo.

SPOMENICA.

VELERODNEMU GOSPODU KOMISARJU ZA AVTONOMNE ZADEVE GORIŠKE DEŽELE
KOM. DRJU ALOJZIJU PETTARIN-U.

V imenu zastopnikov vseh zadrug oškodovancev slovenskega dela Goriške dežele se usojajo opozoriti podpisani Vaše Velerodje na jako težak in kritičen položaj, v katerem se nahajajo danes zadruga vojnih oškodovancev.

Radi lepih obljub, s kojimi se je vršila po deželi vsled pobude Vašega Velerodja propaganda za ustanavljanje zadrug vojnih oškodovancev, je misel združevanja v takih zadrugah zadobila v kratkem času velik razmah, tako da je danes ustanovljenih nad 40 zadrug v slovenskem delu dežele.

Obljubljalo se je: da bodo imele zadruga, ki jih ustanavlja deželni komisariat, absolutno prednost pri redovanju vseh oškodovinskih zadev pri oblastih, da se financirajo zadruga pred konkordatom z 80%, a po konkordatu s 100%.

da se bo sklepanje konkordatov pospešilo tako, da bo vsaka stranka kmalu po pričetku vzpostavljanja vedela in znala, koliko vojne odškodnine ji država plača,

da se bo zahtevala vknjižba le v izjemnih slučajih,

da se bodo likvidirali posamezni obroki zadrugam točno, da ne bo zastoje v izvrševanju stavbenih del.

Mi vsi smo tem obljubam verjeli, ker se prihajale od deželnega komisarijata, a danes smo mi vsi in je vse naše ljudstvo v deželi razočarano, ker se obljube ne izpolnjujejo.

O kaki absolutni prednosti, ki naj bi jih zadruga celo po nekem vladnem odloku imele, ni govora, kajti že pri ustanavljanju zadrug so se delale vse mogoče ovire, tako da je poteklo po več mesecev, preden se je ustanovitev posameznih zadrug odobrila. Nakazovanje prvih predumov je trajalo tudi po več mesecev in izplačevanje nadaljnjih obrokov je skoro izostalo, tako da so ostali vojni oškodovanci, ki so začeli z gradnjo svojih stavb s prvim obrokom, na cedilu in da nastopa povsod hud zastoj v izvrševanju del.

Vsled vedno novih odredb in odlokov danes sploh nikdo ne ve, s koliko odstotki se bodo zadruga financirale, a po največji okrožnici zemljiško-kreditnega zavoda v Gorici bi ne mogle dobiti zadruga več ko 80%, a pod jako težkimi, skoro neizvedljivimi pogoji 100%, medtem ko imajo stavbene zadruga (Cooperative di lavoro) najboljše ugodnosti in veliko prednost pred zadrugami voj. ošk.

Od vseh že ustanovljenih zadrug se ni dosegel niti en konkordat, medtem ko so zasebniki in zlasti gotovi protežirani avvocati dosegli že nebroj konkordatov v slučajih, ko so bile njih prošnje vložene 2-4 mesece pozneje kakor prošnje od zadrug voj. ošk.

Radi počasnega reševanja zahtev vojnih oškodovancev, radi zastoja v izvrševanju stavbinskih del, ker se predumji točno ne izplačujejo v taki meri, kakor je bilo obljubljen, radi brezposelnosti, ki preti, da postane splošna v deželi, radi nejasnosti glede finančnega zadrug in ker se konkordati ne sklepajo,

nadalje ker se zdi, da »piccoli irresponsabili« iz gotovih razlogov zavirajo razvoj zadrug in dajajo prednost zasebnikom in stavbenim zadrugam, smo danes na nejasnem in negotovem, naj se li zadruga vojnih oškodovancev še vzdržujejo ali naj se razpuste in ali naj ljudstvu svetujemo, da se v zadevah vojne odškodnine obrača neposredno na izvestne posredovalce in na stavbene zadruga, da pride čimprej in pod boljšimi pogoji do vojne odškodnine.

V zadnjem času je deželni zemljiško-kreditni zavod nakazal zadrugam vojnih oškodovancev res precejšnje vsote denarja, a financiranje gre le do 50% predvidevane odškodnine brez vknjižbe, do čim se zahteva za nadaljno izplačilo do 90%, t. j. za 40% vknjižba.

Z ozirom na obljube in razna zagotovila bodisi od strani zastopnikov deželne uprave, bodisi od vladne strani bi bilo pravično in tudi povsem utemeljeno, da se našim zadrugam izplačajo vsaj 80%ni predumi brez vsake vknjižbe, kajti le s tem zneskom je mogoče dovršiti vzpostavljena dela pri stavbah v toliki meri, da si stranke za silo uredijo v njih stanovanje.

Zahteva po vknjižbi povzroča velikansko razburjanje v deželi. Vsled nje se tudi obnovitveno delo neprimerno zavlačuje na veliko škodo že tako težko tepe nega in do dna izmozganega ljudstva.

Oziraje se na to, bo treba primerno ukreniti, da se tozadevni predpisi napram zadrugam vojnih oškodovancev izprgeje v toliko, da bodo dobivale 80%ne-predume brez vknjižbe.

Dalje je vprašanje roka plačevanja 3%nih obresti za predume tako pereče, ker je združeno tudi z vknjižbo, da je treba tudi v tem oziru spraviti zadevo čimprej na čisto. Kakor nam je znano, je sicer deželni zemljiško-kreditni zavod izdal od svoje strani izjavo, da bo zahteval le 18 mesecev označene obresti, toda od strani vlade, ki je končno merodajna, pa ni nikake točne odredbe glede tega.

Treba bo tudi v tem oziru posredovanja pri osrednjih uradnih v Rimu, da rešijo to vprašanje čimprej v označenem smislu.

Usojamo se tudi obvestiti Vaše Velerodje, da izkušnje, ki jih imajo zadruga z deželnim uradom za zadruga vojnih oškodovancev, nam vsiljujejo mnenje, da je treba tam gotovih preuredb. Zdi se, da osobe, ki je sedaj tam nastavljeno, ne odgovarja v potrebni meri nalogam, in da bi se z istim številom uradništva, sposobnega za delo, doseglo mnogo več in v hi trejšem roku. Dogaja se, da morajo naši zadruga trpeti škodo ravno vsled tega ker imajo opraviti z ljudmi, ki se jim sice ne more odrekati dobra volja, a ne pozna jo v zadostni meri: razmer v ureditvi za sebnega in javnega življenja v naši deželi, posebno pa ne gospodarskih razmer našega ljudstva.

Ker smo imeli in imamo še zaupan v besede in obljube Vašega Velerodja Njegove Ekselence ministra Rainerija prosimo, da blagovoli Vaše Velerodje posredovati v smislu navedenih točk pri osrednji vladi in nam dati po možno jasne in točnega odgovora na slede vprašanja:

1. Zakaj so izgubile zadruga obljubljeno prednost in se njihove zadeve rešujejo skoro z absolutnim zapostavljanjem

Razglas.

ZUPANSTVO BATE.
Imenik občanov, ki zadobe italjansko državljanstvo po polnemu pravu: v smislu § 1. kr. odloka od 30. decembra 1920 št. 1890; v področju tukajšnjega županstva — je razgrnjen v občinskem uradu od 15 sept. do 15 okt. t. l. vsakomur na ogled.
Pritožbe se sprejema ob uradnih urah — to je v sredo in petek od 8 do 12 in od 2 do 5; ter v nedeljo od 8 do 12.
Kdor do danes ni poslal še družinskega lista svoje družine in je pristojen v občino Bate — naj ga pošlje takoj — ko mu bo mogoče!
Bate, dne 11. sept. 1921.

Komisar:
Val. Stanič.

Uradnik išče stanovanje z dvemi ali tremi sobami za takoj ali za november. Ponudbe na upravo lista.

Vinska posoda,
je na prodaj. Kje pove uprava lista «Goriška straža».

Kmečka hran. in posojiln.
za občino Postojna, vabi svoje člane k

Rednemu občnemu zboru

ki se bo vršil
v nedeljo 2 oktobra t. l. ob 10 uri dop.
v zgrednih prostorih.
DNEVNI RED:

1. Čitanje in odobrenje zapisnika o zadnjem občnem zboru. — 2. Poročilo načelstva in nadzorstva. — 3. Potrjenje računskega zaključka za leto 1920. — 4. Prememba pravil. — 5. Poročilo o izvršeni reviziji. — 6. Slučajnosti.

Ako bi ta občni zbor ne bil sklepčen, vršil se bo pol ure kasneje drug občni zbor na istem prostoru in z istim dnevnim redom, ki bo sklepčen ob vsakem številu glasov.

Nov dežni plašč je na prodaj po zelo ugodni ceni. Več pove uprava «Goriške Straže».

Proda se

radi selitve po ugodnih cenah v večjem prometnem kraju na notranjskem stoječa enonadstropna hiša, v kateri je že dolgo let dobro ideoča gostilna s trgovino z velikim prometom. Proda se ves k gostilni in trgovini: spadajoči inventar.

Hiša leži v središču trga tuk. državne ceste. Naslov pri uprav. «Goriške Straže».

Županstvo občine Podgora pri Gorici

vabi vse v občino Podgora pristoje osebe, ki bivajo izven občine, naj določijo do 10. oktobra 1921, svoje natančno izpolnjene družinske liste (ime in priimek, očetovstvo, materinstvo, datum rojstva, opravilo in bivališče) izdane od občine kjer bivajo.

Te liste rabi županstvo za sestavo imenika državljanov, ki so glasov St. Germanske pogodbe, zadobili italjansko državljanstvo po polnem pravu.

Pri Mostu, dne 14. sept. 1921.
Izredni komisar:
Dominiko.

Za 28.000 lir je na prodaj hiša združena z eno njivo, in pol orane zemlje ter gozd v istem obsegu. Natančneje v ul. Oficinske št. 22.

Pozor novoporočenci!
Priporoča se Vam da dobite vse potrebno pohoštvo (mobilijo) po primernih cenah pri

Josipu Cigoj
miz. mojstru, Vrtovin p. Čerčiče.

Dantejev večer v Gorici.

Dantejevo slavnost, ki jo je priredil v sredo dne 14. sept. klub kršč. socialistov, so številno obiskali rojaki iz mesta in okolice. Predavatelj je v globoko zasnovanem govoru našel dobo, v kateri je živel Dante, in težke politične in socialne boje, ki so pretresali njegovo domovino. Na tem mračnem ozadju je narisal orjaško postavu Danteja. V pretresljivih besedah nam je pokazal, kako se je v mukah brezupne ljubezni do Beatrice boril pesnik s svojo dušo, a iz zablod mladosti se je vedno zopet vračal nazaj k Bogu in v teh silnih duševnih bojih se je porodila čista, vzvišena poezija, ki je ovekovečila njegovo ime. Predavatelj je ocenil vrednost Dantejevih pesmi in njegovih filozofskih spisov, raztolmačil je miselno zgradbo Dantejevega največjega dela »Divina Commedia«. V čudovito lepem in uglajenem prevodu Otona Župančiča smo uživali globoko lepoto Dantejeve pesmi. Končno je predavatelj zastavil vprašanje, zakaj se vsa ljudstva moderne časa klanjajo pred Dantejevim duhom. Predvsem zato, ker se je v peklu zadnjih let vzbudilo v človeštvu neutešno koprnjenje po notranji sreči, harmoniji, po duhovni enoti. V težkih preizkušnjah svoje dobe in svojega življenja je Dante oblikoval ideal plemenitega človeka — in to je večna luč, ki lije že 600 let iz Dantejeve roke na vse, ki so žejni lepote in resnice in tudi na nas, uboge in teptane.

Prosvetni tečaj akad. društva „Adrija“.

MLADE DUŠE so zahrepenele po novem življenju, po novem delu. Vedó pa, da delo tem uspešnejše, čim več je delav. Ne samo akademiki, ne samo dijaki, drugi imajo pravico do življenja. A pri je vrhutega dana še naloga, sveta činst, da pokažejo na pravo življenje. Zato so si rekli: »Dajmo od svojega nja nekaj tudi tistim ki ga imajo le ali nič.« In so res šli in začeli govoriti.

Majhen je bil prvi poskus; a v smo vsi, da je že po naravi vsak začel majhen. Glavno pa je bilo pri tem 1 da so začeli: nadaljevanje se bo že ob sebi večalo. V petek in soboto so stopili na oder in govorili. Iz daljine in Trsta so prihitali dijaki, prišlo je teljstvo in srednješolska mladina go

V petek popoldne je pozdravil sednik društva vse navzoče, posebej tovariše iz Idrije. Po pozdravnem ru je predaval Rado Bednarik: »S lizem in družba«. Kdor je slišal to i vanje, je moral brezdomno priznati je govornik na tem polju doma. Pri nju je sledila živahna debata, kateri udeležil med drugimi tudi g. prof. kot starešina društva. Radi dolge debata se tega dne ni vršilo noben davanje več.

TESTENINE - PEKATETE

IZDELUJE ZOPET

TOVARNA V ILIRSKI BISTRICI

TRGOVINA

TEOD. HRIBAR - NASLEDNIKI

Corso Verdi št. 32.

Se priporočajo slavnemu občinstvu v mestu in na deželi za obilen obisk.

BLAGO SÓLIDNO.

GENE ZMERNE.

DOBRO BLAGO po najnižjih konkurenčnih cenah
vsled mnoge prodaje

nakupi vsakteri, meščan ali vaičan in vsakega stanu le pri dobro znani domači tvrdki

KUŠTRIN & MARMOLJA
GORICA, ulica Carducci 25,

trgovina špecerijskega, kolonijalnega blaga in deželnih pridelkov.

POZOR!

Préd nakupom blagom blaga, oglejte si veliko manufakturno trgovino in krojačnico.

ANDREJ MAVRIČ

GORICA GOSPOSKA ul. št. 11 (prej ul. Carducci)

kjer najdete vsakovrste volneno blago za moške in ženske. Rusko platno, tkanino, perilo, platno za rjuhe, percail, zephir, brisače, žepne robce itd.

Znižane cene!

Brez konkurence.

Znižane cene!

Dopisi.

— **Livek.** Tudi pri nas se je začelo društveno življenje. Ustanovili smo društvo: »Izobraževalno društvo Livek«. — Pridno se poučuje petje; fantje in dekleta se pripravljajo na prireditev — veselico, ki bo menda koncem septembra. Društvo ustanovi v kratkem tudi svojo knjižnico. Le pogumno in neustrašeno naprej! — Gospodarski tok občine je obrnila cesta Livek-Cedad popolnoma v novo smer. Sramotno bi bilo, če bi pri kupčiji z italijanskim svetom imeli vedno na prodaj tudi svoje narodno prepričanje. Gospodarska obnovitev občine počasi napreduje; pred vojno so delovale 4 mlekarne, zdaj ena. Krivda je na strani vlade, ki tako počasi izplačuje vojno odškodnino. Mnogi moški si iščejo zaslužka s krošnjarijem, ali, kakor pravijo »havziranjem«. Znani so po vsem Primorskem. Prav radi tega, ker so naši krošnjariji na dobrem glasu, se radi tudi sosednji Benečani pri krošnjarijenju izdajajo za Livčane.

— **Soča.** V torek zvečer okoli 8. ure se je vračal iz Bovca v Sočo tukajšnji posestnik 73-letni starček Matija Cuder hšt. 46, po domače »Drumli«. V Bovcu je prodal kravo in drugo jutro so ga našli v Kršovcu pod cesto z grozovito razbito črepinjo. Lopov mu je s težkim kamnom znečkal lobanjo in ga oropal. Mislimo, da je pravi morilec že v rokah pravice.

Tudi pri nas razsaja krvava griža z vso silo. V štirih tednih jih je 14 leglo v grob. Skušaj se vtihotapiti tudi v občino Trenta, kjer so že trije oboleli. Tudi leta 1919 je divjala, a ne tako hudo kakor letos.

Čudno se bo morda zdelo, da tako visoko v hribih in v tem času cvetejo jablane in hruške. Drevje na posestvu gosp. Klavara in Bradaškja je vse belo. Če tudi obrodi, bosta prodajala jabolko po cekinu. Bog jima daj srečo okoli Božiča!

Po naših dolinah nameravajo graditi električne centrale, ki bi zadostovale za vso deželo. Bog daj, da bi delo prevzela dežela, saj ljudstvo je do skrajnosti izmožgano in revno.

Če bi kdo rad videl najnovejšo pariško in dunajsko modo, naj se potrdi v Sočo! Korajžo dekleta! Solne na vik, v aržetu niks. V glavi menda pa še manj. — Gredo v Trst v službo, da si prislužijo za pavovo perje, potem pa hajd v Sočo na razstavo in čompe s skuto. — Pozdrav, Sočan.

— **Iz hribov.** Dan na dan čitamo v časopisih, kako spoštujemo pod novim režimom naš slovenski jezik. Naj navedem tudi jaz en tak dogodek. Nekdo je imel namen kupiti mlatilnico v Ljubljani, ker pa je potrebno uvozno dovoljenje, se je obrnil na gen. civ. komisariat v Trstu s prošnjo v slov. jeziku. Nič odgovora. Zato se je po preteku enega meseca čakanja ponovno obrnil s prošnjo na isti komisariat, nakar je po preteku 191 dni prišel odgovor, da mora biti prošnja pisana v italijanskem jeziku in kolkovana.

Torej od priprostega človeka, ki je obiskoval le ljudsko šolo, se zahteva laško pisano prošnja. Izvrstno. Če bi sedaj zopet italijansko prošnjo poslali, bi po kakem pol letu prejeli zopet odgovor, da kaj drugega manjka. In po nekoliko letih bi že tudi stroj dobili.

Stroj pa je isti posestnik že kupil v Trstu in že tudi omlatil vso letošnjo žito. Lahki pa naj imajo svoje dovoljenje kjer hočejo.

— **Ponikve.** Dne 7. t. m. ob 5. uri popoldne je umrl pri nas upokojeni župnik preč. g. Jos. Golja. Blagi pokojnik je bil rojen 19. febr. 1839. v župniji Podmelec; dne 15. julija 1866. je bil posvečen v mašnika. Služboval je kot kaplan v Podbrdu in Volčah, kot vikar skoraj enajst let na Ponikvah in potem na Kamnem, kot župnik v Kozbani. Ko je nastopil v pokoj, se je naselil v Solkanu, kjer je upal v mtru preživeti zadnja leta svojega življenja. Nesrečna svetovna vojna ga je pregnala iz Solkana, od koder je pribežal na Ponikve, kjer se je nastanil pri svoji sestri in ugledni družini Krivec v Lazih. Leta 1916. je tu praznoval svojo zlato mašo. Kljub svoji visoki starosti in precejšnji oddaljenosti od vasi, je poleti in pozimi vedno opravil daritev sv. maše. Častiljivega starčka, ki je toliko let opravil tu ne samo dušno pastirsko, ampak tudi učiteljsko službo, je vse ljudstvo spoštovalo. — Precej razširjena bolezen desinterija je tekom dobrega tedna omajala njegovo pred tako trdno zdravje ni uničila njegovo nad 82-letno življenje. Duhovnja bo izgubo tega blagoga gospoda bridko pogrešala. Kako je bil pri ljudstvu priljubljen in spoštovan, je najbolj pokazal njegov pogreb, ki se je vršil dne 9. t. m. ob 10. uri na Ponikvah, pod vodstvom bivšega bovškega dekana, idrijskega župnika preč. g. Iv. Vidmarja je spremljalo še osem drugih duhovnikov pokojnika k zadnjemu po-

čitku. Domači pevski zbor mu je zapel v zadnji pozdrav in slovo doma in na grobu. Razen šolske mladine ga je spremljala velika množica ljudstva iz Ponikve, Podmeleca, Pečin in drugih vasi k zadnjemu počitku. Za zadnji dom na tem svetu si je izbral prostor pred cerkvijo na Ponikvah — kjer v miru počiva, na onem svetu pa naj mu sveti večna luč!

— **Ustje na Vipavskem.** Pri nas se je zgodil podoben slučaj kakor pred kratkim v Vrtojbi. Dne 11. sept. smo imeli lepo prireditev s sodelovanjem domačega izobraževalnega društva in pevskih društev iz Sv. Križa in Šturja. Občudovali smo izvežbanost šturskega pevskega zbora in lepoto glasov križkih pevcev ter izurjenost ušanskih igravcev. Vladoval je najlepše razpoloženje. A že isti večer je za smrt zholel eden izmed igravcev in glavna opora našega društva France Bačar z Ustja h. št. 22 ter drugi dan premnul v strašnih mukah, vsled krča v drobovju. K pogrebu sta prišla prostovoljno zopet zgoraj imenovana pevska zbor in zapela vrlenu nčžu za slovo ob obilni udeležbi ljudstva. Rekljo je vse, da take veselice ni bilo na Ustju kakor ono nedeljo in takega pogreba pa tudi ne čez par dni. Bil je kmalaj 34 let star, s svojo pridnostjo si je bil pridobil veliko izobrazbo, bil je samouk vodja posvetnega in cerkvenega petja in vnet za gospodarski in kulturni napredek. Ob grobu se je poslovl od njega tajnik društva; potrti smo se vračali od pogreba; vsi smo čutili, da smo izgubili moža, ki je budil in dvigal našo občino k pravemu napredku, da ni smo bili več zadnji v vipavski dolini. Oj spavaj sladko srce drago in sanjaj mirno večni san!

— **Marijino Celje nad Kanalom.** V ponedeljek smo imeli v vasi Log obisk kr. financerjev. Celo vas so pretaknili, vse prebrskali. Iskali so železja. Kar so železja videli so rekvirirali. Zahtevali so od nekega domačina, naj jim pelje rekvirirano železje v Kanal, ker je bil ta voznik zaposlen, ga aretirajo, utemeljuje stvar še stem, ker je mlademu fantinu — njih ovaduhu, dejal »kaj, da ima za stikati in vohati po dvorišču«. Ker so udobili v podstrešju zarjavelo puško, aretirajo zopet domačega fanta. In tako ponosno jo odkorakajo po hribu navzdol.

Slišali smo, da so na Kambreškem in tudi drugod po Kanalskem na ta način rekvirirali železje. Zakaj pa ne gredo sami pobirati puške in drugo železje po gozdovih, katerega leži še vse polno naokrog.

Priporočam bi gosp. od finančne straže, naj se raje učijo bolj računstva in naj spoznavajo na drug način naše ljudstvo.

Z verigami ne bodete ukrotili nas! Ubogi Dante, če bi pogledal iz onega sveta, bi se mogel zjokati nad svojimi ljudmi, ki tako teptajo kulturo, ki jo je vstvaril za potomce.

— **Jamlje.** Velika nesreča preti tukajšnjemu prebivalstvu. Vsled vojne so bili na davkarji v Trziču vsi zemljeknjižni spisi uničeni; vsled tega so nastale težave, ki onemogočujejo napravo prošenj za odškodnino na zemljišču. Vsaka stranka, ki želi napraviti prošnjo za odškodnino, se mora posluževati zemljemerca, ki stane od 500—800 L. za srednjega kmetiča. Dosedaj so se prijavele 4 stranke iz cele vasi. Prošnje pa nima do sedaj še nihče izmed štirih izgotovljene, ker gre stvar silno počasi. Bil sem priča, ko je zemljemerc delal svoje delo pri eni izmed 4 navedenih strank, in videl sem, da ne konča svojega dela (za celo vas) v par letih. — Rok za napravo prošenj preteče v par tednih. Misli li vlada prebivalstvo pustiti na cedilu. In v slučaju, da podaljša rok, vprašamo je li mogoče kateremukoli tukajšnjemu posestniku plačati te ogromne stroške za napravo prošenj — da bi se ne zadolžil? Ni li dolžnost vlade, da na lastne stroške premeri čimprej po zemljemercu zemljišča najrevnejšega ljudstva v Jul. Benečiji?

— **Hrenovice.** V Zagonu župnije Hrenovice pri Postojni se je zgodilo v nedeljo, 11. t. m. velika nesreča. Sodijo da je posestniku Antonu Jager št. 17 zažgala zlobna roka njegovo poslopje ob času, ko so bili vaščani večinoma pri sv. maši v Postojni. Starčki in otroci so bili doma in živina k sreči na paši. Sapa je pihala naravnost proti vasi, ki je bila brez vode. Petm požarnim brambam se ni vsled tega posrečilo zabraniti toliko nesrečo. V hipu je bilo vse v plamenu. Pogorelo je petnajst posestnikom prav vse, da so večinoma rešili le gošo življenje. Škoda se ceni okrog dveh milijonov lir, a zavarovalna bode k večjemu znašala kakih 100.000 lir. Poginilo je nekaj živali, več se jih pa še pogreša. Nekaterim gospodarjem je zgorelo tudi veliko sena, katero so imeli spravljeno pri ponecencih. Da ni imela vas toliko sadnega drevja, ki je pa sedaj tudi večinoma uni-

čeno, bi bila gotovo do cela pogorela. Brez strehe, hrane in obleke gledajo obupno ti reveži v obraz bližujoči se zimi. Jedinu uteha so jim usmiljeva srca, kateraj jim obilo nakloni dobri Bog.

Iz drugih listov.

1. **Vojna služba.** »Pučki prijatelj« prinaša članek »Zakaj smo proti krvnemu davku«. V tem članku povdarja, da je danes planilo stotero aktualnih vprašanj na nas, na katere je treba dati našim zastopnikom takojšnjega odgovora in sicer odgovora v onem zmislu, ki ga zahteva ljudstvo. Tedaj ni čas, da bi sklicevali šele sestanke zaupnikov, ker bi se ti sestanki na ta način nikoli ne končali. Treba je, da imamo zato točno izdelan program, odobren od zaupnikov, celega našega naroda, kateri program naj bo temelj našemu političnemu delu, toliko podincev kolikor celote, toliko na zunaj kot na znotraj. — Nato objavlja »Pučki prijatelj« članek iz predzadnje »Goriške Straže« o krvnemu davku in zaključuje: »Če bi imeli program, bi stalo v njem: Naše ljudstvo v teh pokrajinah odklanja vojno službo kot neznosno, nečloveško in nekulturno žrtev« in naši zastopniki bi vedeli, kaj jim je storiti, ko bi prišlo to vprašanje na dnevni red«.

1. **Katoliški list »Journal de Debats«** o papeževem pismu: »To pismo ima tolik pomen za razmere med Italijani in Slovani v Julijski Benečiji in za odnose med Italijo in sveto stolico, da ga ne moremo prezreti. Papež obsoja v tem pismu z živahnostjo in energijo, ki nas preseneča, a je zelo upravičena, razmere, v katerih se nahaja slovensko in hrvaško duhovništvo v Trstu in v Istri radi fašistovskih nasilstev. Papeška beseda ni pretirana. Ona izpoveduje natančno resnico, kakor tudi, da so ljudje zelo slabih namenov kruto preganjali duhovnike, ki imajo druge krivde, kakor da so iste narodnosti in govore isti jezik kakor verniki. Ti duhovniki, ki ljubijo in branijo ljudstvo, katero jim je bilo izročeno od zakonitega cerkvenega oblastva, so postali žrtev krvavih surovosti in vsakovrstnih žalitev«.

Politični pregled.

— **Gorenješlezjsko vprašanje** je boj proti ojačenju franoskega gospodarskega imperializma. Poljska je odvisna od Francije in za to bi zadobila Francija, ako pride Gornja Šlezija k Poljski preveč upliva na gornješlezjsko industrijo. Ta industrija je primarno premogokopna, sekundarno železna, za katero poslednjo pa se morajo surovine uvažati, največ iz Švedije. Gornješlezjska premogokopna in železna industrija je v rokah 5 nemških plemenitaških familij, to so knez Donnersmark, knez Hoheloh, grof Schallgotsch, grof Ballestrem in knez Pless, ki so neomejeni gospodarji gornješlezjskega gospodarskega življenja. Njim ni bilo težko pridobiti si podporo Anglije, ki je že zaradi Porenja dovolj ljubosumna na rastočo gospodarsko in vojno moč Francije.

— **Madžarsko** pri izvajanju trianonške pogodbe očitno škrti Anglija. Seveda niso temu vzrok oostoljubne priveditve lažarske družbe anoleškim zastopnikom, ampak vzroki so globlji. Angleški kapital je nakupil madžarski podonavski plovni park, kajpada potom akcij parobrodne družbe in si zadobil dominantno pozicijo v lastništvu pečuskega premogokopa, za to so morali na vrat na nos izprazniti Baranjo, dočim se Angležem z izpraznitvijo Zapadne Ogrske prav nič ne mudi.

— **Albanija.** Na jugu ne more Albanija priti do ravnotežja. Jugoslavija, Grčija in Italija skušajo priti tam do političnega in gospodarskega upliva, a vse zaman. Tudi v Albaniji se je pojavil angleški kapital za eksploatacijo albanskega prirodnega bogastva in za to je gotovo, da albansko vprašanje ne pride do rešitve, dokler ne najde Anglija prilike in povoda, da ga končno uredi.

— **Avstrija** uživa protekcijo Italije in Francije. Italija ne vleče z Avstrijo samo iz političnega nasprotva proti Jugoslaviji, ampak ker rabi avstrijsko industrijo in lesno trgovino. V avstrijski lesni industriji je naloženo mnogo italijanskega kapitala.

— **Zveza narodov** zburje. Zelo važen sklep je ustanovitev mednarodnega razsodišča. To razsodišče bi imelo res velik pomen, če bi bila zveza »narodov« res zveza narodov in bi se ne oboroževali protektorji te zveze do zob.

— **Armenijo** nameravajo napraviti samostojno državo, ki bo neodvisna od Turške.

— **Malajzija.** To pot so zopet Grki nekoliko nazadovali. Po zadnjih poročilih je na bojišču mir.

— **Čehoslovaki** je Rusija dovolila vse dobroti in vsestransko pomoč pri

pošiljanju darov za žrtve lakote v Rusijo in ji bo splošno šla na roko. — Masaryk bo obiskal vsa večja mesta čehoslovaške republike. Kjer je bil dozdaj, so ga povsodi z navdušenjem sprejeli.

— **Madžari** delajo z ujetniki, ki so jih dobili v Zapadni Ogrski zelo grdo. Pretepajo jih in polnago mečejo v zapore. Ententa gleda svoje ljubljence, ko ji gre za dobičke.

Domače vesti.

+ **Zločin na našem ljudstvu.** Pod tem naslovom smo zadnjič prinesli tudi poročilo o Laharnarju, podžupanu na Št. Viški gori (Prapotno), ki so ga ovadili orožniki, da jih je psoval z raznimi grdimi besedami, ko jih je le opomnil, da so hruške, ki so jih tresli, njegove in naj vprašajo njega, če jih hočejo dobiti. Dne 17. t. m. je bila razprava pred sodiščem v Cerkljem in je bil Laharnar oproščen. Iz tega sledi, da Laharnar ni govoril besed, ki jih navaja ovadba in je bila tedaj ovadba orožnikov nevtemeljena, zlagana.

+ **Stavbene zadruge** pridružene Goriške zveze so vabljene, da pošljejo svoje zastopnike na sestanek, ki se vrši četrtek 22. t. m. ob 4 pop. pri Jelenu. Dobrodošli so tudi zastopniki drugih naših stavbenih zadrug kot gostje. Stavbeni odsek Goriške zveze.

+ **Pogreša se** že en mesec Anton Goznejek iz Matajurja, fara Slovenski sv. Peter, Benečija. Fant, ki je 17 let star, je srednje velikosti, bledega, suhega obraza, nosi jopo iz vojaškega blaga in slamat klobuk. Sodijo, da se nahaja kje na Kobariškem, Tolminskem ali sploh na Goriškem. Kdor bi vedel zanj, je lepo naprosen, da to takoj sporoči očetu: Andreju Goznejku, Matajur št. 217, p. Sovodnje (Savogna), prov. Udine. Posebno so naproseni č. gospodje duhovniki, da poizvejo, če se nahaja morda fant v njih farah in da blagovolijo to sporočiti očetu.

+ **Brestovica.** Hud udarec je zadel tukajšnje okolice. 14. t. m. preminula je Ivana Antonič — babica po poklicu. Dobila je prepri pri porodu; (nesrečne barake!) vsled tega jo je prijel krč, ki jo je v silnih bolečinah uropal iz naše srede. Matere so imele v njo popolno zaupanje, ker je bila izkušena, poleg tega je bila plemenitega značaja. Zapušča 8 neprekrbljenih otrok med temi zdravega novorojenčka. — N. v. m. p.

+ **Zgubljen.** Nekdo je zgubil pištolo Brownig-Original caliber 7.65 m/m in sicer v soboto 10. t. m. na Solkanski cesti od Fonove gostilne do pokopališča med 4. in 5. uro popoldne. — Pošten najditelj je naprosen, da jo odda v upravništvo »Goriške Straže« proti imenitni nagradi.

— **Vojsčica.** Na Krasu razsaja suša, kakoršne ni bilo že davno. Ako je visoka vlada že pred meseci prenehala s takozvanimi »ubožnimi podporami«, ki so bile pa zelo redko podeljene, je skrajni čas, da se začne vsaj s plačevanjem vojne odškodnine. — Na Vojsčici bo v nedeljo, dne 25. sept. sv. birma.

+ **Ajševica.** V nedeljo 25. t. m. priredi tukajšnja mladina veliko narodno slavnost s zelo obširnim vspehom. Sodelovala bodo tudi druga društva. Mladina vabi slavno občinstvo, da se v velikem številu udeleži te prve slavnosti na Ajševici. Veselica se vrši na Ajševici, na vrtu g. Komel-a Valentina ob 3. uri.

+ **Slavnost v Štandreu.** Pretečeno nedeljo se je vršila lepa slavnost v Štandreu pri Gorici, ki ni zaostajala za drugimi slavnostmi, ki so se vršile po naši deželi, igrali so Finžgarjevo »Verigo« z lepim uspehom, slavnostni govor je imel dr. Besednjak. Več prihodnjik.

+ **Rihemberk.** O priliki semnja na bendimsko kvaterno 25. sept. bo po drugi maši ob 11. uri dopoldne se bode vršil velik javen ljudski shod na dvorišču »Hran. in posojilnice«. Na shodu govorita g. dr. Besednjak glavni urednik »Edinosti« in g. dr. Bitežnik iz Gorice. Vabljeni so vsi bližnji sosedje, posebno pa Prvačična, Dornberg in Dol. Branica. Ker je ta shod velike gospodarske in politične važnosti, se pričakuje obilne udeležbe.

+ **Učiteljske v Tolminu.** Vsled nepričakovanih razlogov se bodo prejemni in sprejemni izpiti na tuk. slovenskem učiteljsku pričeli namesto 21. šele 26. t. m.

+ **Kozana.** Umrl je 19 letni Prinčič Anton, po kratki in mučni bolezni, mladenci tihga in mirnega značaja in član »Bralnega društva«. Bil je priljubljen pri vseh vaščanih, kar je pokazala obilna udeležba pri pogrebu. N. p. v. m.

+ **Vojnim invalidom Tolminskega okraja!** Podružnica zveze vojnih invalidov v Tolminu uaznanja vsem tistim vojnim invalidom, kateri ne morejo sami potovati vsled rane ali bolezni na zdr. komisijo v Gorico ali v Trst. Da se v najkrajšem času začne v naši pisarni, da bodo prišli pred zdr. komisijo v Tolmin. Vpoštev pridejo sami težki invalidi. Vodstvo.

+ Oklic. — V nedeljo dopoldne ob 9 uri med službo božjo je zadela prebivalce vasi Zagon Župnije Hrenovica pri Postojni velika nesreča. Najbrže je zapalila zlobna roka jednemu posestniku poslopje. Ob toliki suši in pomanjkanju vode se peterim požarnim brambam ni posrečilo omejiti grozno nevarnost. Ker je tudi veter pihal naravnost proti vasi, je bilo v hipu in plamenu petnajsterim gospodarjem vse: hiše, skednji, šupe, kašče z vsemi pridelki. Zavarovalnina je neznatna v primeri z ogromno škodo, ki znaša gotovo okrog dveh milijonov lir. Težko je trkati na usmiljena srca, ker se vsevprek kliče na pomoč — toda za te ponesrečence, ki so si rešili le golo življenje — pred zimsko namen kaj žrtvovati, blagovolji poslati — ni drugega izhoda. Kdorkoli zamore v na: Župni urad v Hrenovicah pri Postojni, P. Hrašče.

+ Shod km. in del. zvez bo v Brilih 2. in 9. okt. (Kojško-Križada). In ne v septembru.

Društveno gibanje.

+ Ciklus javnih predavanj. »Klub krščanskih socialistov« (odsek Adrije) priredi v četrtek, dne 22. t. m. v dvorani »Pri zlatem jellenu« javno predavanje. — Govori glavni urednik »Edinosti« dr. Engelbert Besednjak: **Ustava ruske republike.** — Vabimo vse rojake, delavstvo in inteligenco, da poseti to predavanje. Začetek točno ob 20. — Vstopnina 2 L. Načelstvo.

+ Na Gradišču je priredila tamošnja mladina na mali Šmaren, 8. t. m., lepo narodno slavnost z igro in petjem. Veselični prostor je bil popolnoma napolnjen. Zelo spretno so igrali domači igralci Finžgarjevo igro »Veriga« v treh dejanjih, dasiravno so še le prvič nastopili na odru. Vsa čast spretnemu gospodu režiserju! Nastopila sta tudi pevška zbor iz Bilj in Repič, ter sta izvajala vse pevske točke zelo precizno. Vsi, ki so nastopili na odru, so želi s strani poslušalcev zasluženno pohvalo. Res, bil je lep zabaven dan na Gradišču in se je zopet pokazalo, kaj se lahko doseže, če društva vzajemno nastopajo. Želeti bi bilo, da bi gradiška mladina tudi naprej nadaljevala zapričeto delo. — Oživi naj zopet »Pevsko in bralno društvo«, ki je pred vojno tako lepo cvelo in napredovalo. Vsa društva naj složno in vzajemno delujejo, ker le po tej poti bode naš narod rešen. Tedaj le po gumno v tem zmislu naprej!

+ Bralno in pevsko društvo v Št. Andrežu, se najprisrčneje zahvaljuje vsem pevskim zborom in tamburaškim društvom, kakor tudi vsem drugim, ki so na katerikoli način pripomogli, da je prireditev tako sijajno uspela. Živeli!

+ V nedeljo 25. v Dol. Vrtojbo, kjer se bo vršila velika kolesarska slavnost kolesarskega društva »Vrtojba« in Slov. Čitalnice ob 12 in pol pričetek dirke: Vrtojba, Bilje, Volčjadince, Prvačina, Dornberg, Zalovšče, Batuje, Selo, Črniče, Aševica, Šempeter, Vrtojba. Proga je 50 km dolga. Po kolesarski dirki brzotek okoli Vrtojbe. Brzotek z žlico v ustih. Polzeva dirka. Po športnih tekmah se vrši na dvorišču Humarjeve gostilne ljudska veselica, pri kateri nastopijo pevska društva iz Gorice, iz Bilj, iz Mirna, iz Št. Andreža, iz Šempetra itd. Po pevskem vspredu šaloigra »Kakoršen gospod taksluga«.

+ Kmetško bralno društvo na Koritnici napravi dne 2. oktobra popoldne društveno veselico z petjem in igrami, natančnejši vspredu se bo objavil v prvi številki »Goriške straže«.

+ Rihemberk. Na bendinsko kvarterno 25. sept. ob 3. uri pop. na dvorišču »Hranilnice in posojilnice« velika narodna slavnost. Spored je sledeč: 1. Št. Mokranjac: »Srbske nar. pesmi« II. Šopek. Rihemberk, mešani zbor. 2. Igra Tamb. zbor iz Sela. 3. V. Novak: »Gorski kraj.« Rihemberk, moški zbor. 4. A. Lajovic: »Pastirčki.« Rihemberk, mešani zbor. 6. Fr. Gerbič: »Klic pomladi.« Rihemberk, mešani zbor. 7. Slavnostni govor. (Fr. Bevk). 8. Igra Tamb. zbor iz Sela. 9. F. S. Vilhar: »Naše pjesme«. Kopriva, pevsko društvo »Zarja«. 11. »Deseti brat«. (Jurčič-Govekarjeva drama v 5 dejanjih). 12. J. Laharnar: »Pozdrav«. Dornberg, meš. zbor (poje med I. odmorom). 13. E. Adamič: »Fantovska«. Vel. žablje moški zbor (poje med II. odmorom). 14. J. Aljaž: »Ne zveni mi«. Štanjel, meš. zbor. (poje med III. odmorom). 15. J. Aljaž: »Na dan«. Batuje, moški zbor (poje med IV. odmorom). 16. Vodopivec: »Bratje v kolo«. Kamnje, meš. zbor (poje med V. odmorom). 17. D. Jenko: »Roj ptičice«. Sv. Križ, meš. zbor (poje med VI. odmorom). 18. A. Hajdrih: »Jadransko morje«. Selo, moški zbor (poje med VII. odmorom).

+ Slov. kat. izobraževalno društvo v Kamnjah priredi t. društveno veselico dne 9. oktobra t. i. v Potočah. Sosednja

bratska društva se s tem vabijo, da se isti dan udeležijo prireditve s svojimi pevskimimi zbori. Vspredu prihodnjič. Predsednik.

+ Slovenska čitalnica v Solkanu priredi dne 25. t. m. ob 4 uri pop. v prostorih g. Mozetiča »Družinsko zabavo«.

Iz Jugoslavije.

i. Ivan Hribar, sedanji kr. namestnik za Slovenijo, bivši dolgoletni ljubljanski župan, je obhajal v podoljetni svojijo 70 letnico. Mož ima mnogo zaslug za vsidranje slovske misli pri nas, posebno žive odnosi se je gojil s Čehi. Nekateri listi so pinesli posebno pogled s članki in njegovo sliko.

i. Jugoslovanska krona je bila zadnje dni silno padla. Tako je bilo dobiti pretečeni petek za eno liro 10 j. K. Danes je začel dinar s krono zopet rasti.

i. Ruski begunci. Ministerski svet v Belgradu je sklenil, da sprejme 7000 ruskih beguncev Vranglove armade k gradnji novih železnic. (Kaj Francija, ki ji je bilo mnogo na ti armadi? Jeli sprejela kaj beguncev?)

i. Poverjeništvu za pravosodje v Lubljani je ukinjeno.

Razne vesti.

* Prizor iz gladujoče Rusije. Ruski emigrantski listi so polni slik iz onih krajev Rusije, v katerih se je pojavila lakota. Tako priobčuje neki list pismo iz Samare, iz katerega posnemamo samo en prizor, ki se je odigral na begu ljudstva iz pokrajine gladu in ki nam dovolj jasno in žalostno kaže vso strahoto ruske katastrofe. Najbolj strašno je bilo, pravi pismo, ko smo šli preko reke. Radi suše so se pojavile ogromne množine steklih psov. Sedelo nas je mirno skupaj več sto ljudi, ko nam je pridirjalo nenadoma nasproti šest do sedem napol nagih oseb. Za njimi masa ljudstva s koli, ki je skušala nagnati nesrečnike v neko kolibo. Po daljšem boju so jih v resnici spravili v neko izbo, ki so jo potem zažgali, prepustivši nesrečnike usodi. Pozneje smo izvedeli, da so bili dotičniki popadeni od steklih psov in da so postali že velika nevarnost za ostale ljudi. Prizor je napravil na vse silen vtis. Ko smo se vrnili v Moskvo, so mnogi izmed nas zblazneli. Včasih se mi je zdelo kakor da smo sploh vsi pobesneli in zblazneli...

Preizkušnja novih zvonov.

IV.

Dvojnemu načinu nastanka zvonovih glasov primerno imamo dvoje instrumentov za preizkusbo zvonov: kromatično zvenuljo in objemno zvenuljo. Prva nam služi za alikvotne glasove, druga za glavni (udarni) glas.

Kromatična zvenulja se razločuje od navadnih glasbenih vilic, da ima na vsakem roglju enako premikalno utež. Te uteži se enakomerno premikajo proti koncu ma rogljev in obratno. Čim bolj se bližata koncu, tem nižji je glas zvenulje. Kromatična zvenulja ne vsebuje torej le enega glasu kot navadna (navadno a⁴), ampak več, tudi vse ene oktave. Ker obsegajo glasovi zvonov — ako izvzamemo najmanjše zvončice in pičlo število v naših krajih neznanih zvonovskih velikanih — približno dve oktavi, ne zadostuje le ena zvenulja, ampak rabimo jih najmanj dvoje. Na rogljih navadne kromatične zvenulje za glasbeno rabo (napovedbo glasov) so razdalje uteži zaznamovane po pol glasu (c, cis, d, dis, itd.) zato se imenuje zvenulja kromatična. Za zvonovsko rabo je zvenulja mnogo večja in debelejša, in razdalje uteži na rogljih so zaznamovane po številu tresljanjev na sekundo; torej podrobnejša razdelitev, in zato natančnejša uporabljivost. Take zvenulje so seveda jako drage vsled natančne tehnične izdelave. Nabavljajo si jih navadno le zvonarji, ker jih pogostoma in neutrpno potrebujejo. Izdelovatelja takih zvenulj sta Rudolf König v Parizu in Anton Appunn v Hanau-u.

Objemna zvenulja je instrument novejšega časa. V prejšnjem članku je bilo rečeno, da ne nastane glavni glas vsled tresljanja zvonovih delov v zraku, ampak vsled drgnjenja kovinskih plasti druge ob drugo. To pa zahteva večjo moč kot jo zmore tresljanje kromatične zvenulje, naj bode ta še tako velika in močna. Poizkusi z njo na krilu so nameravali izvabljati glavni glas, oglašali so se pa le alikvotni glasovi. Pri vsej svoji moči ni krom. zvenulja dovolj krepka, da bi vsilila zvonovemu telesu v njem samem dvojno tresljanje, od obeh strani navznoter in na obe strani navzven. Zato so bili vsi poizkusi brezuspešni. Posrečilo se je v novejšem času izdelati instrument, ki je tej nalogi kos.

Ta instrument je tudi neka vrsta zvenulj, ki je pa tako uravnana, da ne umolkne kot navadna zvenulja, če se le enega roglja tudi najrahljeje dotaknemo, ampak nada-

ljuje razločno in nemoteno svoje tresljanje, če tudi ostaja v konstantni in energični dotiki z zvonovim krilom. Roglja te zvenulje sta navznoter upogretna kot kraka objemnega šestila, ki je rabijo rokodelci za merjenje debelosti teles.

Gospodarstvo.

Konsumno društvo v Tolminu naznanja slavnemu občinstvu, da ima v svoji zalogi vse jedilno blago in sicer koruzno moko po 1.20 L. koruzo po 1.10 L., krušno moko po 1.80 L.; fino pšenično moko, kavo, sladkor, olje, milo, vse po najnižjih cenah. Pri večjem naročilu koruze in koruzne moke da se 2% popusta. — Društvo kupuje od kmetov vse vrste krompir, fižol in razna semena po primernih cenah.

»Goriška Matica« Gg. poverjeniki so dobili dne navodila o nabiranju naročnikov na knjige »Goriške Matice« za l. 1922. Pripravljajo se tri lepe knjige: Koplečar, zabavna knjižica, Gorske pravljice. Cena vsem knjižigam . 5.— Več prihodnjič.

Poslano *)

Slavno uredništvo lista »Gor. Straža« v Gorici.

Minulo je nekaj dni, odkar se je slišalo v trgu Sv. Lucije ob Soči, da hodi tam neki gospod Adamič okoli in obeta ljudstvu, da mu pomaga in ukrene vse potrebno, da se izplačajo dotičnikom v 14. dnevih zneski vojne odškodnine.

Pod dostojnostjo svoje časti sem primoran nebulval dogodek, ki sem ga doživel. Nekega dne sem imel nujno potovanje v Slap, kamor sem se podal s kolesom. Nasproti mi pride neki gospod inženir Anton Terčič in zahteva od mene spricnevale, ki mi ga je bil svoječasno vročil. Seveda, jaz nič slabega sluteč, sem mu ga tudi izročil, nakar ga je on raztrgal v pričjo gosp. Štrukelja in njegovega sina.

Nadalje s poročam cenjenem občinstvu, da sem se nahajal pri gosp. inženirju Terčiču 6 mesecev v službi in ga pozivljam in vprašam, naj javno izrazi, če ima kaj proti meni.

Zavračam vse te podle napade, s katerimi me blati na neopravičen način gospod inženir Anton Terčič po občinah in v časopisih in izjavljam, da imam na razpolago dvanajst dobrih in zanesljivih spricneval; ki si jih lahko ogleda vsakdo in posebno pa gospod inženir Terčič in županstvo Sv. Lucije ob Soči.

Izjavljam tem potom tudi, da je vložena proti inženirju Terčiču sodniška ovažba.

V Gorici, dne 7. septembra 1921.

Josip Adamič
vodja postavn. tehničnega urada
v Gorici, Via Garibaldi 18.

POZOR.

Naznanjamo sl. občinstvu, da je g. Karol Tronkar izjavil pri odstopu od Stavbene zadruge (vp. kon. z. o. z.) v Števerjann, da ne bo delal več ampak bo prodal dva vojna oškodovanca (kmeta) in bo s tem lahko živel brez dela.

Odbor.
Pozivljamo vse vojne poškodovance, da se varujejo tega agitatorja.

*) Za članke pod tem naslovom je uredništvo odgovorno le toliko, kolikor zahteva tiskovni zakon.

Ivanka Gorjan

Ivan Gorkeč

poročena.

Dol. Vrtojba 17. sept 1921.

Hranilnice, zadruge, trgovci, imate priložnost kupiti blagajno težko 5 q. po jako nizki ceni. Naslov pove uprava lista.

PRODA SE po vojni oškodovana, za bivanje še primerna hiša z vrtom, dvoriščem in nekaj zemljišča v Savodnjah pri mostu z pravico do odškodnine.

Zglasiti se je v najkrajšem času pri Cearo Savodnjah.

PODRUŽNICA LJUBLJANSKE KREDITNE BANKE

:: V GORICI, ::

Corso Verdi „Trgovski Dom.“

**** Telefon št. 50. ****

Brzjavni naslov:

Ljubljanska banka.

Delniška glavnica
SHS kron
50 MILIJONOV.

CENTRALA:

Rezerva SHS
kron
45 MILIJONOV.

PODRUŽNICE: Brežice, Borovlje, Celovec, Celje, Maribor, Ptuj, Sarajevo, Split, Trst.

Obrestuje vloge na knjižice po 4%. Na daljšo odpoved vezane vloge po dogovoru.

Nakup in prodaja vsakovrstnega tujega denarja. — Izvršuje vse v bančno stroko spada; oče posle najkulantnejše.

Uradne ure za občinstvo 8¹/₂—12 in od 3—5.

Ob sobotah popoldne, ob nedeljah in praznikih se ne uraduje.

Josip Kerševani, mehanik in puškar v Gorici, Stolni trg št. 9. (desno) naznanja sl. občinstvu da mu je na novo došla velika množina blaga iz svetovno znanih tovarov. Novo došlo blago prodajam po jako znižanih cenah.

Na pr. šivalne stroje Orig. Mundlos, Pfaff, Gritzner, Adler, Neuman, Afrana in Winselmann. Posebno opozarjam cenj. šivilje in neveste na strokovni poduk za umetno vezenje in krpanje, katero dajam brezplačno.

Dvokolesa: Orig. Puch, Orig. Styria, Orig. Start, Waffengrad, Regent, Kosmos, Helical in mala motorna kolesa.

Velika izbira pušk, samokresov, patron, dinamitnih patron, smodnik za

raztreljanje kamnov in za lovce, ter potrebščine za zgoraj omenjene predmete.

Lastna delavnica in popraviljalnica Stolni trg št. 3.

Z jamstvom prodajam šivalne stroje dvokolesa in puške tudi na mesečne obroke.

Za točno solidno potrebo in konkurenčno ceno jamči.

Josip Kerševani mehanik in puškar

